Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 238 | Łódź, Sroda, 12 października 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י״ב תשרי תרצ״ג | № 238

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שלום אויף צעהן יאהר
נייע פראנצויזישע פארשלאגען פיהרט העריא קיין לאנדאן

פאריז, 11 (ספ. טעל.)
די איינצעלהייטען פון העריא'ס רייזע קיין לאנדאן איז ענטגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען בעת דעם געשפרעך, וואס איז געכטען פארגעקומען צווישען פראנצויזישען פרעמיער און דעם ענגלישען אמבאסאדאר אין פאריז.

העריא פאהרט ארויס פון פאריז מיטוואך און וועט נאך דעמזעלבען טאג אין אווענד קומען קיין לאנדאן. די בעראטונגען מיט'ן פרעמיער מאקדאנאלד און דעם אויסערן-מיניסטער סימאן וועלען פארקומען דאנערשטאג און פרייטאג.

פאר העריא'ס אפפאהרען וועט פארקומען א זיצונג אונטערן פארזיץ פון פרעזידענט לעברען, אויף וועלכער ס'וועלען בעטראכט ווערען די ענינים, וועלכע וועלען ארומגערעדט ווערען אין לאנדאן.

היות אין איצטיגען מאמענט ווייזט אויך אין פאריז דער אמעריקאנער שליח נארמאן דעוויס, איז פעהאן א מעגליכקייט, אז העריא וועט אויך קאנפערירען מיט'ן אמעריקאנער פארשטעהער.

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)
צוגלייך מיט די געשפרעכען אין לאנדאן, וועלען אויך פארקומען געשפרעכען צווישען די ענגלישע מיניסטארען און דעם דייטשען קאנצלער און אויסערן-מיניסטער, אזוי ארום וועט געשאפען ווערען א בריק. וועלכע וועט מעגליך מאכען, אז קיין גענף זאל צונויפגערופען ווערען א קאנפערענץ, אויף וועלכער ס'זאל קומען צו א הסכם וועגען די דייטשע בעוואפנונגס-פאדערונגען.

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)
די פראנצויזישע פארשלאגען געהען אין דער ריכטונג, אז מיט דייטשלאנד זאל געשלאסען ווערען אנ'אפמאך, אז זי וועט נישט אנגעגריפען ווערען אין פערלויף פון 10 יאהר, דערפאר זאל דייטשלאנד זיך פערפליכטען נישט צו בעריהרען די פראגע פון דאנציג און קארידאר.

ד״ר גערקע האט אויסגעארבייט א פלאן פון בעשעפטיגען 2 מיליאן ארבייטסלאזע אין דייטשלאנד.

יודענפריינדליכער קורס אין אונגארן
פראגראם-רעדע פון אונגארישען פרעמיער-מיניסטער אין פארלאמענט

בודאפעשט, 31 (י.ט.א. טעלעגראפיש)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט, האט דער פרעמיער-מיניסטער געמבעס געהאלטען זיין פראגראם-רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז ער האט גענצליך רעווידירט זיין אויפפאסונג בנוגע יודען — איך אנערקען פאר אנ'אונגאר — האט דער פרעמיער געזאגט — יעדען יוד, וואס איז אויפגעוואקסען מיט דער אונגארישער שיקזאל-געמיינשאפט.

דייטשלאנד'ס מפלה
אין דער מינדערהייטס-פראגע

בערלין, 11 (ספ. טעל.) די דייטשע פרעסע מעלדענדיג וועגען דעם אננעהמען דעם מינדערהייטס-בעריכט דורך דער פאליטישער קאמיסיע ביי דער פעלקער-ליגע, בעהאלט נישט, אז די דייטשע דעלעגאציע האט געליטען א מפלה.

די דייטש-נאציאנאלע צייטונגען זאגען בפירוש אז די שטעלונג פון דער דייטשער דעלעגאציע אין דער מינדערהייטס-פראגע איז נישט קיין צופרידענשטעלענדע. די דייטשע אקציע, וועלכע צילט צו א רעפארם אין דער איצטיגער פראצעדור אין די מינדערהייטס-פראגע איז געבליבען שטעהן אויף א טויטען-פונקט צוליב דער דייטשער נאכגיביגקייט.

„קום און נעהם די מאכט"
היטלעריסטישע רופען דעם גענ. קרוינפרינץ

בערלין, 11 (ספ. טעל.) דער לייטער פון די היטלערישע ארגאניזאציעס אין פאטסדאם, האט פערעפענטליכט אנ'אפענעם בריף צום גענ. קרוינפרינץ. אין דעם בריף שטעלט דער היטלערישער אנפיהרער פעסט, אז אין דייטשלאנד פערשטארקען זיך די איבערליכע קאמפען, וועלכע דראהען צו צוקלאפען די מלוכה. ס'מוז זיך געפינען א מענש, וועלכער שטעהט איבער די פארטייען און וועלכער געניסט דיעם צוטרוי פון די מאסען. דער מענש איז דער גענ. קרוינפרינץ, צו איהם איז געווענדעט דער רוף: נעהם די מאכט אין די הענד, ס'איז געקומען דער דעצידירענדער מאמענט.

דער בודזשעט מיט א דעפיציט

ווארשא, 11 (טעלעפאניש)
די ארבייטען אין דער צווישען-מיניסטעריע לער קאמיסיע אויף פעסטצושטעלען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1933-34 ענדיגען זיך שוין. לויט קלאנגען פון גוט-אינפארמירטע קרייזען, וועט דאס פינאנץ-מיניסטעריום הײ-יאהר פארשטעלען דעם סיים א בודזשעט מיט א דעפיציט, דער סיים וועט מוזען געפונען מיטלען צו דעקען דעם דאזיגען דעפיציט. ווי בעקאנט שטעהט די רעגירונג אויפ'ן שטאנדפונקט פון בודזשעט-גלייכגעוויכט.

אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז!

צוליב דעם גרויסען חילול שבת און יום-טוב ביי די פיש- און עופות-סוחרים, וואס קומט ארויס דערפון, וואס מען נעמט די פיש און עופות אין יו״ט אין די געוועלבער, זענען מיר מזהיר די יוד. בעפעלקערונג, דאס אלע זאלען איינעהמען די פיש און עופות אום ערב יו״ט. אין יו״ט זאל קיינער נישט נעהמען אין די געוועלבער זאגאר אומגעוואויגען און ווער עס וועט יא נעהמען, איז נישט ערלויבט צו ניצען.

ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכת טוב.

ועד הרבנים לעדת לודז. 6236

דער שניידער-צעך
אין לאדז

מעלדעט זיינע מיטגלידער דאמען-שניידער, וועלכע זענען בעשטראפט געווארען דורכ'ן מאגיסטראט פאר ארבייטן קירזשנער-ארבייט, זאלען צוליב דער דרינגליכקייט פון דער זאך זיך ווענדען צום סטארשי פון צעך ה' נעלאסע, פיעטריקאווער 114 אין פערלויף פון היינטיגען טאג.

שניידער-צעך
אין לאדז, פיעטריקאווער 20.

סכך-סוכות
צו פערקויפען
ווי אויך אויף אבנויע
70 שרודמיעסקא 70

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 72-221
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 1–9 און פון 4 ביז 7.30 אווענד. 6104

Dr. med. ST. HEINRICH
ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
פיזיקאלישע טעראפיע
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 11–1 מיטאג און פון 3–7 אווענד
פאמארסקא 10, טעל. 147-67.
פאר אונבעמיטעלטע — הנחות. 6758

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע ראמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

סוכות
אויף אבנויע און צו פערקויפען פון דיקטען אויך באלקאנען ווי אויך ברעטער אויפ'ן פוד אויך סכך-ברעטלעך מיט לייסטען צו בעקומען
17 פולנאצנא 17
אויפ'ן פיש-מארק אין האלץ-סקלאד. 6230

סוכות
פערטיגע פון טישלער-ברעטער מיט קייטען,
אויך פערטיגע באלקאן-סכות אויף אפנויע און צו פערקויפען צו זעהר ביליגע פרייזען אין ברעטער-סקלאד פאלנאצנא 26, אויך ברעטער און לאטעס אויפ'ן פוד. קומט און איבערצייגט אייך, אז ביליג איז נאר פאלנאצנא 26. געדענקט דעם אדרעס!

ברוך הבא!
יודעל קאפעלוש
איז מיט **אתרוגים**
לולבים והדסים פון טריעסט שוין דא!
צו בעקומען אין הורט און ענצעל
2 נאוואמיעסקא 2
אין דער צוקערניע ביי מארגאלין.

אזהרה גדולה!
אין גייערס ראיאן מעג מען שעכטען עופות נאר אויף
4 רזשגאווסקא 4
די שחיטה פון נאווא-זארזשעווסקא 25
איז נבילה וטרפה.
ועד הרבנים עם ועד הכשרות ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים
פון דער ערשטער קוועלע איז שוין צו בעקומען ביי
7065
„Agrumaria" Sp. z ogr. odp.
Łódź, ul. Kościelna № 1. tel. 133-33.

יודישע זעלבסטשוץ מיט מגורה-עמבלעמען

3000 יוד. יוגנטלייט היטען די ארדנונג אויף די ווינער יודישע גאסן אום יום-כפור

יום־כפור איז אַריבער אָהן אינצידענטען. די יודישע קוואַרטאַלען און די שוהלען זענען אַ גאַנצען טאָג בעוואַכט געוואָרען פון שטאַרקע פּאָליציי־פּאַטרולען. אַ חוץ די פּאָליציי, איז אויך די אָרדנונג געהיט געוואָרען פון דער יודישער זעלבסט שוץ און פון די געוועזענע יודישע פראָנט־זעלנער, וועלכע האָבען געטראָגען ספּעציעלע אוניפאָרמען מיט מגורה־עמבלעמען.

אין דער זעלבסטשוץ האָבען זיך בעטייליגט 3 טויזענד יודישע יוגנטלייט.

מארשאל פילסודסקי אפּגע-פאהרען קיין ווילנא

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

היינט איינדערפריה איז מאַרשאַל פּילסודסקי ארויסגעפאָהרען אויף עטליכע טעג קיין ווילנא. ביים וואקזאל זענען אַנוועזענד געוועזען פּרעמיער פּריסטאָר, עטליכע מיניסטאָרען און הויכע בעאַמטע.

פערענדיגט דער שטרייק אין דער ווארשעווער גאזאווניע

אַרבייטער געהען איין אויף אַנ'אַרביטראַזש

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

היינט בייטאָג האָבען די שטרייקענדע אין דער וואַרשעווער גאַזאָווניע אונטערגעשריבען ביים הויפּט־אַרבייטס־אינספּעקטאָר קלאָט דעם הסכם אויף אַנ'אַרביטראַזש אין לוין־קאָנפליקט מיט'ן וואַרשעווער מאַגיסטראַט.

צוליב דעם האָט דאָס מיליטער פערלאָזען די גאַזאָווניע, וואו ס'האָבען ווידער אָנגעהויבען צו אַרבייטען די אַלטע אַרבייטער.

נייע ערד-ציטערניש אין גריכענלאנד

אַטען, 11 (ספּ. טעל.)

דאָ האָט מען היינט ווידער געפיהלט אַנ'ערד־ציטערניש. פּרטים פעהלען.

נייער רומענישער אויסערן-מיניסטער

קאנפערירט מיט'ן פראנצויזישען פרעמיער

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

דער ניי־גאַמינירטער רומענישער אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו איז, אויפ'ן וועג פון לאָנדאָן קיין בוקאַרעשט, אָפּגעשטיגען אין פּאַריז, וואו ער האָט קאָנפערירט וועגען פערשידענע אקטועלע פּאָליטישע ענינים מיט'ן פראַנצויזישען פּרעמיער הערריאָ.

פייערליכע ערעפנונג פון דניעפראסטראי

קאלינין און פיל אנדערע פערזענליכקייטען אויף די פייערליכקייטען

מאָסקווע, 11 (ספּ. טעל.)

נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון „דניעפּראָסטראָי". צו די פייערליכקייטען זענען געקומען פון מאָסקווע: קאַלינין, אָרדזשאָניקידזע, טשובאַר, אַ רייה פאָרשטעהער פון דער מאַכט און אַרבייטער־דעלעגאַציעס פון גאַנץ רוסלאַנד. ס'זענען געהאַלטען געוואָרען אַ רייה רעדעס, אין וועלכע ס'איז אונטערגעשטראָכען געוואָרען די בעדייטונג פון דער מעכטיגער עלעקטרישער צענטראַלע, וואָס וועט פערזאָרגען מיט שטראָם גאַנץ אוקראַינע.

אַ רייה אָרגאַניזאַציעס האָבען בעשלאָסען, אַז די קינדער, וואָס וועלען געבוירען ווערען אין טאָג פון דער פייערונג זאָלען אָנגערופען ווערען „דניעפּראָסטראָ" אָדער „דניעפּר".

צו דער פייערליכער ערעפענונג פון דניעפראסטראי אין סאוויעט-רוסלאנד

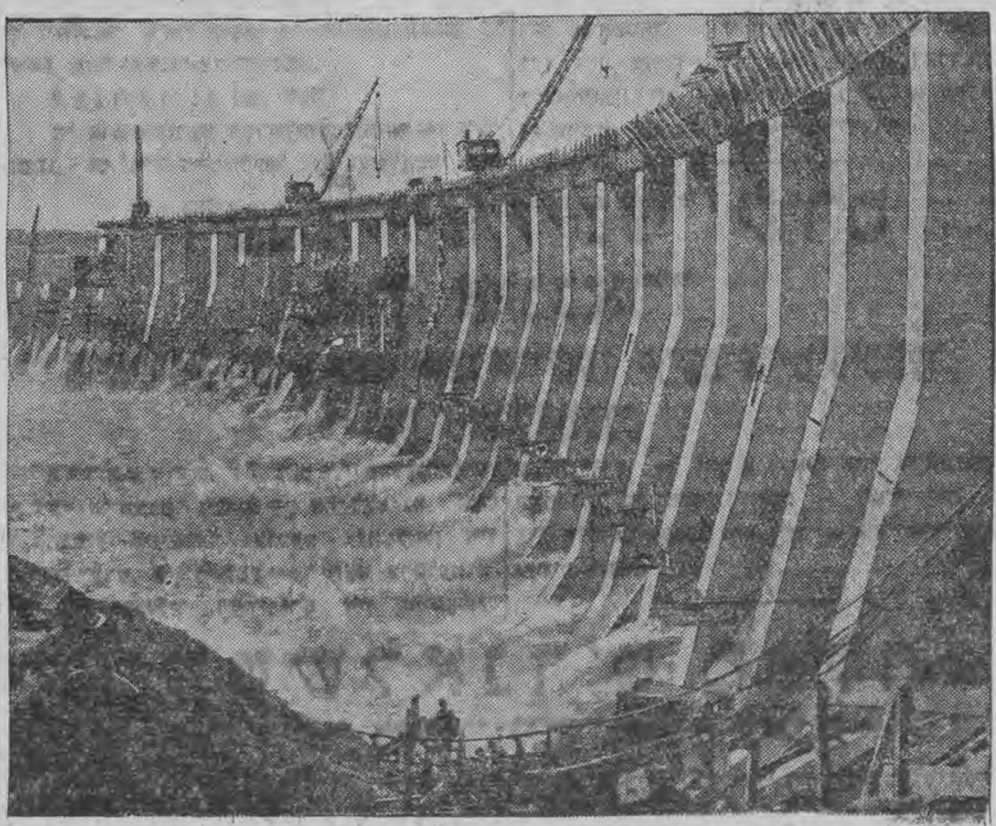

א בליק אויף דעם דאַם אויפ'ן טייך דניעפּר, דער דאַם האָט 750 מייל די לענג

די כינעזער ווערען אויפגעפאדערט צו קעמפען אויף טויט און לעבען מיט יאפאן

שאַנכאַי, 11 (ספּ. טעל.) טשאַנג־ווי־סיאַנג, וועלכען מען רופט דער קריסטליכער גענעראַל, צו־זאַמען מיט נאָך עטליכע גענעראַלען פון טשאַו־קאַי־שעק, האָבען אונטערגעשריבען אַנ'אויפרוף, וועלכער פּראָטעסטירט שאַרף געגען דעם לייטאָן־בעריכט און פערלאַנגט באַלד צו שטעלען אונטער געווער דאָס גאַנצע פאָלק געגען יאַפּאַן. מ'האַלט, אַז דאָס איז אַנ'אָנהויב פון אַ בעוועגונג געגען טשאַן־סו־ליאַן.

רעוואלוציע אין אביסיניען

לאָנדאָן, 11. (ספּ. טעל.) „טיימס" מעלדעט פון אַדיס אַבעבאַ, אַז אין אַביסיניען איז אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע. מיט'ן אויפשטאַנד פיהרט אָן דער געוועזענער הערשער פון גאָרושאַם ראַס האַקלו, וועלכער איז געווען פער'משפט צום טויט־שטראָף פאַר מלוכה־פערראַט. דאָס קייזערליכע מיליטער איז אַרויסגעשיקט געוואָרען צו דערשטיקען דעם אויפשטאַנד.

אנ'אויסטערליש-געבויטע שיף אין האפען פון סאוטהעמפטאן (ענגלאנד)

די שיף דינט צו גראבען אין זאמד אויפ'ן גרונד פון ים.

קאמונאלע וואהלען אין בעלגיען

האבען געברענגט א זיג די סאציאליסטען

בריסעל, 11 (ספּ. טעל.) דער ענדגילטיגער רעזולטאַט פון די קאָמונאַלע וואַהלען אין בעלגיען בעווייזט אַ זיג פון די סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען געזיגט אויפ'ן חשבון פון די קאַטאָליקען און פראָגרעסיסטען. די ליבעראַלען זענען אַרויס פון די וואַהלען אָהן פערלוסטען. די וואַהלען זענען אַ מפּלה פון דער פּאָליטיק פון דער איצטיגער רע־גירונג.

פרעמדע אינטערווענץ

וועגען מזרח-גאליציען

לאָנדאָן, 11־טען (ספּ. טעל.) מיטגלידער פון דער לייבאָר־פּאַרטיי, פון וועלכע אַ טייל זענען מיטגלידער פון פּאַרלאַמענט, האָבען זיך געווענדעט צו דער פעלקער־ליגע מיט אַ גריף, אין וועלכען זיי פרעגען אָן, ווי ס'האַלט מיט דער פראַגע פון ערטיילען אויטאָנאָמיע מזרח־גאַליציען דורך פּוילען.

אויב פּוילען וועט נישט געבען אויטאָנאָמיע, לעגען פאָר די מיטגלידער פון דער לייבאָר־פּאַרטיי איבערצוגעבען די פראַגע דעם האַאַגער טריבונאַל.

רעוויזיע אין דער פרי"-ביבליאטעק אין ווארשא

וואַרשאַ. 11 (טעלעפאָניש).

די פּאָליציי האָט נעכטען אדורכגעפיהרט אַ רעוויזיע אין דער פרץ־ביבליאָטעק, בזשעסקאַ 13, 32 מענשען, וועלכע זענען געווען אין לאָקאַל זענען ארעסטירט געוואָרען.

„היינע מעדינע"

עפידעמיע אין דייטשלאנד

פּויזען, 11 (טעלעפאָניש).

פון יעלען מעלדעט מען, אז די מאַכט האָט אָנגענומען אַ רייה פערהיטונגס־מיטלען, אַז קיין פּוילען זאָלען נישט פערשלעפּט ווערען פון דייטש־לאַנד די קראַנקהייט „היינע מעדינע". דער גרעניץ־פערקעהר אויף דעם שטח איז אָפּגעשטעלט געוואָרען.

זינאוויעוו און קאמעניעוו

צוריק אנגענומען אין דער קאמו-ניסטישער פארטיי

מאָסקווע, 11 (ספּ. טעל.) לויט אַנ'אורטייל פון דער צענטראַלער קאָנטראָל־קאָמיסיע אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, זענען אויסגעשלאָסען גע־וואָרען פון דער פּאַרטיי 20 מענשען, וועלכע האָ־בען געהערט צו דער קאָנטר־רעוואָלוציאָנערער גרו־פּע אונטער דער אָנפיהרונג פון ריוטינער, וועלכער איז שוין פון פריהער אויסגעשלאָסען געוואָרען. די דאָזיגע גרופּע האָט געוואָלט איינפיהרען אין רוס־לאַנד אַ קאַפּיטאַליסטישע אָרדנונג. זינאָוויעוו און קאַמעניעוו זענען צוריק אַריינגענומען געוואָרען אין דער פּאַרטיי, נאָכדעם, ווי זיי האָבען אָפּגעגע־בען ענטשפּרעכענדע דעקלאַראַציעס.

בריף פון פרעז. הינדענבורג

צום פערבאנד פון געוו. יודישע פראנט-זעלנער

בערלין, (יט"א) אַלס ענטפער אויף דער בעגריסונג צו זיין 85־יעהריגען געבורטסטאָג האָט פּרעזידענט הינדענבורג צוגעשיקט אַ בריף צום פאָרזיצער פון פערבאַנד פון געוו. יודישע פראָנט־זעלנער ד"ר לעווענשטיין, אין וועלכער ער שרייבט צווישען אַנדערע:

„אין פייערליכען אָנדענקען פון די קאַמעראַדען פון אייערע רייהען, וועלכע זענען געפאַלען אין קאַמף פאַר'ן פאָטערלאַנד, דאַנק איך פאַר'ן אָנדענקונגס־בוך פון די געפאַלענע יודישע פראָנט זעלנער, וואָס וועט פערבלייבען צווישען מיינע מלחמה־ביכער".

ארעסטירט נאצ.-סאציאליסטען

פאר אויספיהרען דעם אנפאל אויף א יודישען ווארען-הויז

בערלין, (יט"א) פון אלענשטיין (מזרח־פּרייסען) טיילט מען מיט, אַז דאָרט איז אַרעסטירט גע־וואָרען אַ געוויסער פערנאַק, וועלכער ווערט בע־שולדיגט אין אויספיהרען דעם אַטענטאַט אויף דעם וואַרען־הויז אבראַהאַם אין חודש אויגוסט. גלייכצייטיג זענען אַרעסטירט געוואָרען דריי נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען, וועלכע מען איז חושד אין בעטייליגען זיך אין דעם דאָזיגען באָמבען־אַטענטאַט אין אַלענשטיין.

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאר פיאלקא, פּיעטריקאווער 7

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פון האַרץ־ און לונגען־קראַנקהייטען
ציגעל־גאַס 11, טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָוונד.

גארדינען-פאבריק
לייטונג: איזאַק בער
לאדז, פיעטריקאווער 21
אין צווייטען הויף, ערשטער שטאָק.
עמפּפעהלט פארהאנגען, קאפּעס-ראלעטען, ווישראזשען. צאַמי, נעגע, טיולענ, שירעלקאָווע, פילע,
די נייעסטע מאָדעלען
און גרויסען אויסוואַהל
צו די בילינסטע פרייזען.
רעיעלע בעהאַנדלונג!
קומט און איבערציינט אייך!

דער קרוינפּרינץ זאָל ווערען רעגענט

פּאַפּען, שלייכער און הינדענבורג זענען מסכים מיט דעם פּלאַן

בערלין, 11 (ספּ. טעל.) דער סאָציאַליסטי־שער „פאָרווערטס" פּערעפּענטליכט סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעבהאַפּ־טער פּאָליטישער טעטיגקייט פון געוו. קרוינפּרינץ. די צייטונג שרייבט, אַז דער קרוינפּרינץ האָט זיך געטראָפען מיט פערשידענע פּערזענליכקייטען פון דער פּאָליטישער וועלט און האָט אָפּגעגעבען אַן ערקלערונג, אַז פּאַפּען, שלייכער, הינדענבורג און ער ווייסען, וואָס זיי ווילען און צווישען זיי הערשט אַ פולשטענדיגער הסכם. דער קרוינפּרינץ זאָל ווערען רעגענט. דער קאַמף וועט געהען ביז טויט. דער פּרינץ רופערכט איז אויך צוגעטרעטען צו דעם פּלאַן. די צייטונג שרייבט, אַז זי האָט בעוויזען, אַז דאָס איז אמת.

קאָמוניסטישער פּראָצעס

ווילנא, 11 (טעלעפאָניש).

היינט האָט זיך פערענדיגט דער פּראָצעס געגען 27 אָנגעקלאַגטע, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין געהערען צו דער ווייסרוסישער קאָ־מוניסטישער פּאַרטיי. 2 זענען פערמשפּט געוואָרען צו 9 יאָהר טורמע, 6 — צו 6 יאָהר, 14 — צו 5 יאָהר, 4 — צו איין יאָהר, איין מיידעל איז בעפרייט געוואָרען.

קאַטאַסטראָפע מיט'ן צוג פּאַריז—באַזעל

5 שווער־פערוואונדעטע

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.) מיט דעם שנעל־צוג פּאַריז—באַזעל איז פּאָרגעקומען אַ קאַטאַס־טראָפע. דער צוג איז 40 קילאָמעטער פון פּאַריז אַראָפּ פון די רעלסען. 5 מענשען זענען פערוואונ־דעט געוואָרען. דער צוג איז געפאָהרען מיט אַ שנעלקייט פון 100 קילאָמעטער אַ שעה.

אַמבאַסאַדאָר סקירמונט

ביים ענגלישען אויסערן־מיניסטער

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.) דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר סקירמונט האָט היינט בעזוכט דעם ענגלישען אויסערן־מיניסטער סיימאָן און האָט מיט איהם אַרומגערעדט די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַקטועלע פּראָבלעמען, וואָס זענען נוגע פּוילען.

25 אומגעקומענע בעת אַ גאַז־אויפרייס

יאָהאַניסבורג, 11 (ספּ. טעל.) אין גרוי־בען געלדענהויט איז פּאָרגעקומען אַ גאַז־אויפרייס 25 אַרבייטער זענען אומגעקומען, צווישען זיי 12 אייראָפּעער.

אין דייטשען העכסטען געריכט אין לייפּציג האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס וועגען קאָנסטיטוציע־פערלעצונגען

פּראָפ. אַנשיץ, עקספּערט.

ד"ר ברעכט, פערטרעט די פּרייסישע רעגירונג.

ד"ר בומקע פּרעזעס פון געריכט.

10 חדשים טורמע פאַר נישט וועלען דינען אין מיליטער

האָט בעקומען אַ בעלגישער סאָציאַ־ליסטישער סטודענט

בריסעל, 11 (ספּ. טעל.) אין מיליטער־געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען סאָ־ציאַליסטישען סטודענט סימאָענס, וועלכער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו דינען אין מיליטער, ווייל דאָס איז געגען זיינע איבערציינגונגען. ווען מ'האָט סי־מאָענס'ן צוגענומען צום מיליטער האָט ער איינ־געאָרדענט אַ הונגער־שטרייק, וועלכער האָט גע־דויערט 7 טעג. דער סאָציאַליסטישער סטודענט איז פער'משפּט געוואָרען אויף 10 חדשים תּפיסה.

אַפּגעריסען זיך אַ ווינדע

און דער'הרג'עט 15 אַרבייטער

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

אין לייז, גראַפשאַפט לאַנקאַשיר, האָט זיך אין דאָרטיגען קוילענגרובען אָפּגעריסען אַ ווינדע, וועלכע האָט געפיהרט אַרבייטער. 15 אַרבייטער זענען דער'הרג'עט געוואָרען.

אַקאַדעמיע צום אָנדענק פון לאָרד פּלומער אין לאָנדאָן

רעדע פון נחום סאָקאָלאָוו

לאָנדאָן (יט"א) אין אַנגלאָ־פּאַלעסטיין־קלוב איז פאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע געווידמעט דעם אָנדענק פון פערשטאָרבענעם פעלדמאַרשאַל לאָרד פּלומער, דעם 2־טען הויך־קאָמיסאַר אין א"י. אַ רעדע וועגען פערשטאָרבענעם אַלס מילי־טערמאַן האָט געהאַלטען פעלדמאַרשאַל לאָרד אַלענבי, וועגען זיינע פערדינסטען אַלס ציוויל־אַדמיניסטראַטאָר פון א"י האָט גערעדט סער ראָ־בערט האַמילטאָן, ביז מיט אַ קורצער צייט צוריק אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר פון קאָלאָניען־ענינים. לסוף האָט געהאַלטען אַ רעדע וועגען פערשטאָרבענעם לאָרד פּלומער דער פּרעזידענט פון דער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע נחום סאָקאָלאָוו, וועלכער האָט ערקלערט צוו. אַנד.:

צווישען די צאָהלרייכע בעווייִנער פון פער־לוסט פון לאָרד פּלומער פערנעהמט דאָס יודישע פאָלק איינס פון די ערשטע ערטער. ציון האָט פערלוירען אַ פריינד. אַ גוטסגינער און אַנ'אַרבייטער. ער איז געווען שטאַנדהאַפט אין זיין ליבע צו ציון, דעם אַלטען און נייעם, דעם יודישען און נישט־יודישען. אין משך פון זיין קאַריערע אַלס הויך־קאָמיסאַר פון א"י האָט לאָרד פּלומער בעוויזען דער וועלט, אַז עס איז מעגליך פאַר אַ פאָרשטעהער פון זיין מאַיעסטעטס רעגירונג צו האַלטען זיך האַרט און פעסט אָן דעם פּרינציפּ פון מאַנדאַט, פון שטיצען די יודישע נאַציאָנאַלע היים, היילינ האַלטען דעם דאָזיגען פּרינציפּ און גלייכצייטיג געווינען פאַר זיך די אַכטונג און טיפען רעספּעקט פון דער נישט־יודישער וועלט. ער איז געווען לאָיאַל לגבי זיין סיבערען און גלייכצייטיג ליבעפול און גרויסמוטיג לגבי דעם פאָלק. וואָס עס איז צומשטאַרקען אויפגעפאַלען, איז געווען די פאָלקסבע. עכט פּשטות פון דעם מאַן. ער האָט קיינמאָל נישט פּרעטענדירט צו זיין עפּעס אַנדערש, ווי ער אַליין.

מיר האָפען, האָט נחום סאָקאָלאָוו פערענ־דיגט, אַז די טראַדיציע פון לאָרד פּלומער וועט בלייבען דער פיהרענדער שטערן פאַר די רעפּרע־זענטאַנטען ביי גרויס־בריטאַניען אין מזרח, שטי־צענדיג דורך זייער טעטיגקייט, ווירדע און פער־אַנטוואָרטליכקייט דאָס ווערק פון שלום און ציוויל־ליזאַציע אונטער די אויספירונגען פון מאַנדאַט פאַר דער אויסלייזונג פון ישראל און פאַר דעם וואויל פון דער גאַנצער בעפעלקערונג פון לאַנד. דאָס וועט זיין דער גרעסטער מאָנומענט פאַר'ן רוהם פון לאָרד פּלומער.

צוליב גנב'ענען אַביסעל האָלץ

זענען אומגעקומען 3 מענשען

קעלץ, 11 (טעלעפאָניש)

אין דאָרף ניוואַ, הינטער קעלץ, איז היינט געקומען צו בלוטיגע גענשעהענישען. דער גאַיאָווע פון וואַלד האָט פערהאַלטען 2 פערשוינען ביים גנב'ענען האָלץ. די גנבים האָבען געשטעלט אַ ווי־דערשטאַנד און דעריבער האָט דער גאַיאָווע אויס־געשאָסען פון זיין ביקס, דערשיסענדיג אויפ'ן אָרט איינעם פון די גנבים.

אַ מחנה פון 400 פּויערים, וועלכע זענען אָנגעקומען אויפ'ן אָרט, האָבען געוואָלט פּשוט צו־רייסען דעם וואַלד־וועכטער. די אָנגעקומענע פּאָ־ליציי האָט געפּרובט פונאַנדערצוטרייבען דעם עולם, וועלכער איז אָבער אויך בעפאַלען די פּאָ־ליציי. די פּאָליציי האָט געשאָסען אין דער לופט און ווען דאָס האָט נישט געהאָלפען, איז געשאָסען געוואָרען אין המון, 2 פּערזאָן זענען דער'הרג'עט געוואָרען און צוויי שווער פערוואונדעט.

וויסטע העצע און דראָהונגען

פון די ווינער האַקענקרייצלער געגען דער פּאָליציי

אָפּקלאַנג פון ראש־השנה־אָנפאַל אויף אַ מנין

ווין, (יט"א) די האַקענקרייצלערישע פּרעסע האָט אויפגעהויבען אַ וויסטע העצע געגען דער פּאָליציי־מאַכט דערפאַר, וואָס זי האָט אָנגעטוויס די אויספאָרשונג אַרום נאַצי־אָנפאַל אויף דעם ראש השנה־מנין אין דער שפּע"ל־גאַסע דעם פּאָליציי־קאָמיסאַר ד"ר פריסטער, וועלכער איז אַ יוד און וועלכען די האַקענקרייצלער וואַרפען פאָר, אַז ער איז אַ מיטגליד פון דער זעלבסטשוץ־אָרגאַניזאַציע פון די געוו. יודישע פראָנט־וועלנער אין עסטרייך. די אַנטיסעמיטישע פּרעסע פּאָדערט, אַז די אויספאָרשונג זאָל צוגענומען ווערען פון ד"ר פריס־טער און זאָל איבערגעגעבען ווערען אַן אַרישען פּאָליציי־קאָמיסאַר. פּאָדערנדיג גלייכצייטיג צו בעפרייען די דריי אַרעסטירטע היטלעריסטען, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין אָנפאַל אויפ'ן מנין. די האַקענקרייצלער דראָהען, אַז אין געגענפאַל וועלען זיי מיט געוואַלד־מיטלען צווינגען צו בעפרייען די אַרעסטירטע.

„פּראָפּאַגאַנדאַ־שטורם" פון די ווינער היטלעריסטען

ווין, (י.ט.א.) די ווינער היטלעריסטען אָרגאַניזירען אין איצטיגען חודש אָקטאָבער א „פּראָפּאַגאַנדאַ־שטורם" אין ווין. עס וועלען דורכ־געפיהרט ווערען 150 מאַסען־פערזאַמלונגען און 200 מיטגלידער־אָווענדען פאַר קאַנדידענציעלע אינפאָרמאַציעס וועגען נייע „קאַמפּס"־מעטאָדען. אויף די אַלע פערזאַמלונגען ווערט געטריבען א ווילדע העצע געגען דער „יודישער הערשאַפט" אין ווין.

גלייכצייטיג האָט די הויפּט־קוואַרטיר פון די האַקענקרייצלער אַרויסגעגעבען א בעפעהל, אַז יום־כפּור זאָלען פערצייכענט ווערען אַלע פערמאַכ־טע יודישע געשעפטען.

אויך יענע „יודישע" געשעפטען, וואָס זענען אָפען אום יום־כפּור, זאָלען פערעגיסטרירט ווערען דורך דעם קריסטליך־אַרישען פּערסאָנאַל. די קריסט־ליכע אָנגעשטעלטע ווערען אַזוי אַרום אויסגענוצט אַלס שפּיאָנען געגען זייערע יודישע ברויטגעבער.

לאָרד מאַרליי וועגען זיינע איינדרוקען

אין די יודישע קאָלאָניעס אין סאָוויעט־רוסלאַנד

מאָסקווע, (יט"א) לאָרד מאַרליי, געוו. וויצע־קריגס־מיניסטער אין דער ענגלישער לייבאָר־רעגירונג, פּאָרזיצער פון „אָרט"־פערבאַנד־קאָמיטעט וועלכער האָט צוזאַמען מיט זיין פרוי דורכגעמאַכט א 2־חדשים'דיגע רייזע איבער סאָוויעט־רוסלאַנד האָט אין א געשפּרעך מיט'ן מאָסקווער יט"א־קאָרעספּאָנדענט ערקלערט צוו. אַנד. פאָלגענדעס: אַלס פאָרזיצער פון „אָרט"־פערבאַנד־קאָמיטעט, האָב איך זיך אינטערעסירט מיט דער טעטיגקייט פון דעם אָרט־פערבאַנד און איך בין געקומען צום בעשלוס, אַז דער אָרט־פערבאַנד טוט א וויכטיגע אַרבייט, וואָס פערדינט אונטערשטיצט צו ווערען סיי מאַטעריעל סיי מאָ־ראַליש דורך יודען און נישט יודען אין אויסלאַנד. לאָרד מאַרליי רעדט מיט צופרידענהייט וועגען דער „אינטענסיווער און פלייסיגער אַרבייט פון די געוו. „דעקלאַסירטע". לאָרד און לעדי מאַרליי האָבען בעזוכט 12 יודישע קאָלכאָזען און איינינע קאָמונעס אין פריידאָרפער ראַיאָן און ביי כאַרקאָוו. די יודישע דערפער — האָט לאָרד מאַרליי ער־קלערט — ה בען אויף מיר געמאַכט א זעהר גוטען איינדרוק מיט זייער אויסערליכען אויסזעהען, — מיט די הויכע פאָרמען פון אַגריקולטור און מיט זייער קולטורעלען צושטאַנד. בעזונדערס שטאַרק און מונטער זעהט אויס די יוגענד. אויף לעדי מאַרליי האָט געמאַכט אַ גוטען איינדרוק די זוי־בערקייט און אָרדנונג פון די וואוינונגען פון די יודישע פּויערים. מיין איינדרוק איז, האָט ער־קלערט לאָרד מאַרליי, אַז ווען אַלע וועלען זיין בעזאָרגט מיט וואוינונגען און די קאָלכאָזען וועלען האָבען גוטע פערוואַלטערס, וועט קיינער נישט וועלען זיך צוריקקעהרען אין שטעטעל. אַ גרויסע שטיצע פאַר די קאָלכאָזניקעס, האַלט לאָרד מאַרליי איז די האַנדווערק־אונטערנעמונגען, וואָס דער אָרט־פערבאַנד האָט אָרגאַניזירט אין די קאָלאָניעס. איינינע פון זיי אַרבייטען א קיילעכדיגען יאָהר. אַנדערע נאָר ווינטער ווען די קאָלכאָזניקעס זענען פריי פון דער פעלד־אַרבייט. לאָרד מאַרליי האָט זיך אויך אַרויסגעזאָגט פּאָזיטיוו וועגען דער קאָלאָ־ניזאַציע אין בירא־בידזשאַן.

לאָרד מאַרליי פּלאַנט צו מאַכען אין קומענ־דען יאָהר אַ פּראָפּאַגאַנדאַ־רייזע איבער אַמעריקא לטובת דעם אָרט־פערבאַנד.

אינטערווענץ פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד וועגען שטייער־פראַגען

וואַרשא, (יט"א) דער צענטראַלער יודי־שער האַנדווערקער־פערבאַנד האָט די טעג אינטער־ווענירט אין פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען פערקלע־נערען דעם ריכטשאַלטירטען אומזאַץ־שטייער. די פּראָצעדור וועגען ריכטשאַלטירען דעם אומזאַץ־שטייער האָט זיך אין דער פּראַקטיק אַרויסגעוויזען אַלס נישט גינסטיגע, ווייל אַלס יסוד פון צו בער־רעכענען דעם אומזאַץ פאַר די יאָהרען 32־1933 איז גענומען דער דורכשניטליכער אומזאַץ, וועלכער איז געמאַכט געוואָרען דורך יעדע אונטערנעהמונג אין די יאָהרען 28־29־1930, אין דער צייט ווען אין פערגלייך מיט די דאָזיגע יאָהרען איז דער אומזאַץ אין יאָהר 1932 דורכשניטליך שטאַרק געפאַלען. אַזוי־אַרום איז דער ריכטשאַלט־שטייער אנשטאַט אַ הנחה פאַר די האַנדווערקער געוואָרען אַ לאַסט, וואָס בעדראָהט אָפּטמאַל דעם קיום פון די וואַרשטאַטען.

די דעלעגאַציע פון צענטראַלען יודישען האַנד־ווערקער־פערבאַנד מיט'ן פּאָרויצ. פון דער עקזע־קוטיווע ה' ראַסנער בראש האָט פאָרמולירט איהר שטעלונג אין אַ ברייט מאָטיווירטען מעמאָריאַל. די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען אויף דער נויטווענ־דיגקייט צו פערקלענער'ען דעם ריכטשאַלטירטען אומ־זאַץ־שטייער אויף 50 פּראָצ. ווי אויך אַז עס זאָל אַרויסגעגעבען ווער'ען אַ צירקולאַר, לויט וועל־כען דער שטייער זאָל אין בעזונדערע פאַלען ווער'ען געשענקט, אָפּגעלעגט אָדער צולעגט אויף ראַטעס. אויב דאָס איינמאָהנען פון שטייער דראָהט צו שאַ־דען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון וואַרשטאַט.

דער פאָרשטעהער פון מיניסטעריום האָט פער־זיכערט די דעלעגאַציע, אַז דער גאַנצער ענין וועט ספּעציעל בעהאַנדעלט ווערען דורכ'ן מיניס־טעריום, וואָס וועט אין די גרענעצען פון די מעג־ליכקייטען גינסטיג זיך בעציהען צו די אַרויסגע־רוקטע פּאָסטולאַטען.

די הילף, וואָס איז נישט געקומען

די רעזאָלוציעס, וואָס זענען אָנגענומען געוואָר־רען אויף דער קאָנפערענץ אין סטרעזא און וועלכע האָבן געהאַט דעם ציל צו ראַטעווען פון דער שווערער ווירטשאַפטליכער און עקאָנאָמישער לאַגע די לענדער פון מיטעל־ און מזרח־איראָפּע, זענען איצט בעהאַנדעלט געוואָרען אין דער קאָמיסיע פון פעלקערבונד פאַר איראָפּעאישער פּאַראייניגונג. אָן דער דאָזיגער קאָמיסיע האָט מען שוין געהאַט כמעט איבגאַנצען פערגעסען, און דאַכט זיך, אַז איהרע איצטיגע זיצונגען זענען געוועזען די לעצטע. די רעזולטאַטען, וועלכע די זיצונגען האָבן געגע־בען, זענען מעהר ווי צווייפעלהאַפטיגע און זאָגען אָן זעהר פּעסימיסטישע רעזולטאַטען פאַר דער פאַר־שטעהענדיגער ווירטשאַפטליכער קאָנפערענץ, וואָס דאַרף זיך צונויפקומען אין לאָנדאָן.

די רעזאָלוציעס פון סטרעזא קאָן מען אין קורצע ווערטער פאָרמולירען אויף דעם אופן, אַז ערשטענס, האָבן זיך די איראָפּעאישע לענדער געדאַרפט פערפליכטען צו בעהמען ביי די לענדער פון מזרח־ און צענטראַל־איראָפּע אַ געוויסען קוואַנ־טום פון זייערע תבואה־פּראָדוקטען, איינשטעלענדיג פאַר די דאָזיגע פּראָדוקטען בעזונדערע פּריווילעגירטע צאָל־טאַריפען, צווייטענס, האָט געזאָלט גע־שאַפען ווערען אַ בעזונדערער פאָנד אויף אונטער־צוהאַלטען די וואַלוטעס פון די דערמאָנטע לענדער, וואָס נויטיגען זיך אַזוי דרינגענד אין הילף.

אויב אָבער שוין אין סטרעזא זענען די פאָר־שטעהער פון די מלוכות אַרויסגעטראָטען מיט פער־שידענע בעוואָרענישען געגען די אָנגענומענע בעשלוסען, זענען די פאַרבעהאַלטען אין גענוי געוועזען נאָך גרעסער און בעדייטענדיגער. אַ גרויסען איינ־דרוק האָט געמאַכט דערביי די ערקלערונג פון ליט־ווינאָוו, אַז אויך דער סאָוויעטען־פערבאַנד איז אַ גרויסער עקספּאָרטער פון ברויט־פּראָדוקטען און די סומע פון די סאָוויעטישע בעשטעלונגען אויף מאַשינען איז אָנבעלאַנגט פון דער סומע, וואָס די סאָוויעטען בעקומען איין פון זייערע לאַנדווירט־שאַפטליכע פּראָדוקטען. אויב דאָס סאָוויעטישע ברויט וועט אויף די איראָפּעאישע מערק אוועקגעשטעלט ווערען אין ערגערע בעדינגונגען אין הלכת פּרייזען און צאָל־טאַריפען איידער דיזעלבע פּראָדוקטען פון אַנדערע לענדער, און די סאָוויעטען וועלען דער־ריבער לעזען ווענינער געלד, דאַן וועט די סאָוויעטען־רעגירונג פערקלענערען איהרע בעשטעלונגען אין די איראָפּעאישע לענדער און וועט די בעשטעלונגען איבערוואַרפען קיין אַמעריקע. די דאָזיגע דראָהונג האָט זעהר שטאַרק געווירקט אויף די דעלעגאַטען פון די אינדוסטריעל־לענדער.

און אויב מען וואָלט אַפילו געוואָלט איגנאָרירען די דראָהונג פון די סאָוויעטען וואָלט מען עס אויך נישט געקאָנט, ווייל די שטעלונג פון די אַנדערע לענדער, וואָס דאַרפען זיין די אָפּנעהמער פון דער תבואה איז אויך נישט קיין בעסערע. געגען דעם פּראָיעקט מיט דער תבואה פון די צענטראַל־ און מזרח־לענדער האָבן זיך אַרויסגעזאָגט די פאָר־שטעהער פון ענגלאַנד, האָלאַנד, שוועדען, דענע־מאַרק, בעלגיען א. א. עס זענען דערינער גע־בליבען פראַנקרייך, איטאַליען און דייטשלאַנד. אָבער פראַנקרייך וועט היי־יאָהר דאַרפען האָבען זעהר ווייניג ברויט־פּראָדוקטען פון דער פרעמד און אי־טאַליען דאָס זעלבע. און דייטשלאַנד קאָן דאָך נישט נעהמען אויף זיך די גאַנצע לאַסט פון דער דאָזיגער הילף.

וואָס אָנבעלאַנגט דעם אַלגעמיינעם געלד־פאָנד, איז די זאַך געוועזען נישט בעסער, נישט ענגלאַנד, נישט די סקאַנדינאַווישע לענדער, נישט האָלאַנד, נישט בעלגיען ווילען נישט אָנטיילנעהמען אין דער שאַפונג פון דאָזיגען פאָנד. ווידער דייטשלאַנד האָט אַליין זעהר צושויפטע פינאַנצען און קאָן זיך אין דעם פאָנד נישט בעטייליגען בלייבט אַלזאָ בלויז פראַנקרייך, וועלכע וועט אַליין דעם פאָנד באַשטימט נישט שאַפען.

סוף כל סוף, ווי עס פּאַסירט געוועהנליך אין גענף, זענען אָנגענומען געוואָרען נייע רעזאָלוציעס, וועלכע אַפּראָבירען די רעזאָלוציעס פון סטרעזא צו זיי ווערען אָבער צוגעגעבען אַזעלכע בעמערקונגען און בעוואָרענישען, וואָס מאַכען די רעזאָלוציעס פון סטרעזא איבגאַנצען צונישט. איצט צווייפעלט שוין קיינער נישט, אַז די בעשלוסען פון דער קאָנפערענץ אין סטרעזא, מיט וועלכע עס זענען געווען פער־בונדען גרויסע האָפנונגען, וועלען קיינמאָל נישט רעאַליזירט ווערען.

לען

א פאַעמע פון דער אינזשיניעריע־קונסט

דניעפּראָסטראָי, די גיגאַנטישע הידראָ־עלעקטרישע קראַפט־סטאַנציע, וועלכע איז איצט געעפענט געוואָרען אין סאָוויעט - אוקראַינע

אין רוסלאַנד (אוקראַינע) איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון איינעם פון די גראַנ־דיעזסטע ווערק פון דער פּיאַטילעטקע, איינעם פון די ריזיגסטע ווערק אין דער וועלט בכלל: עס איז געלאָזט געוואָרען אין גאַנג דער פולשטענדיג פערטיגער „דניעפּראָסטראָי". אַנדערש „דניעפּראָ־גרעס", דניעפּרישע הידראָעלעקטרישע סטאַנציע, וועלכע דאַרף בעזאָרגען מיט עלעקטרישער קראַפט אַהן אַ שיער פאַבריקען און זאַוואָדען אויף אַ שטח פון הונדערטער קילאָמעטער אַרום, דאָס הייסט מיט דער עלעקטרישער קראַפט פון דניעפּ־ראָגרעס וועט געשפּייזט ווערען די אינדוסטרי פון כמעט גאַנץ אוקראַינע. טיילווייז איז די סטאַנציע געלאָזט געוואָרען אין גאַנג שוין דעם ערשטען מאַי פון לויפענדען יאָהר, אָבער דעמאָלט איז דאָס געווען בלויז דער ערשטער עלעקטרישער שטראָם פון אַ מעכטיגקייט פון נייגציג טויזענט פערד־קראַפט, בעת דאָס גאַנצע ווערק איז אויס־גערעכענט געוואָרען אויף 810 טויזענט פערד־קראַפט.

דער בוי פון דער מעכטיגסטער סטאַנציע האָט געדויערט פינף יאָהר און איז פערענדיגט געוואָרען אין דער פריהער אויס בעשטימטער צייט. די פּלענער פון בוי האָט אויסגעפיהרט דער רוסי־שער פּראָפעסאָר אַלעקסאַנדראָוו, אָנגעפיהרט מיט דער אַרבייט האָט דער סאָוויעטישער אינזשיניער ווינטער, אינאיינעם מיט דעם אַמעריקאַנער אינ־זשיניער קופּער. פערנומען זענען געווען ביי דער אַרבייט הונדערטער און טויזענטער אינזשיניערען און טעכניקער, צעהנדליגער טויזענטער אַרבייטער. אַרום דעם בוי זענען אויסגעוואַקסען גאַנצע שטעט.

אין דער אַרבייט זענען געווען בעטייליגט פיל דייטשע און נאָך מעהר אַמעריקאַנישע אינזשי־ניערען. נאַטירליך האָט מען די אויסלענדער זעהר גוט בעצאָהלט פאַר זייער אַרבייט. אַזוי האָט דער אינזשיניער קופּער בעקומען פאַר זיין מיטאַרבייט צוויי פּראָצענט פון די קאָסטען פון דניעפּראָסטראָי. און אַזוי ווי די קאָסטען זענען בערעכענט אויף דער סומע פון 250 מיליאָן רובעל (מ'רעכענט, אַז די פאַקטישע קאָסטען זענען בעדייטענד העכער) בעקומט קופּער פאַר זיין אַרבייט דריטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר. קופּער איז שוין אוועקגעפאָהרען פון רוסלאַנד, איבערלאָזענדיג די ווייטערדיגע לייטונג אין די הענד פון זיינע רוסישע קאָלעגען. פאַר'ן אָפּפאָהרען האָט ער געגעבען אַן אינטערוויו אין דער „פּראַוודאַ", אין וועלכען ער האָט געזאָגט:

דאָס פערענדיגטע בילד פון אונזערע גע־מיינזאַמע אָנשטרענגונגען מאַכט אונז אַלעמען זעהר גליקליך און ביי אונז וועט שטענדיג בליי־בען ווענען דעם די שענסטע ערינערונג".

אַלס שעף פון דניעפּראָגרעס איז בעשטימט געוואָרען דער אַלטער אינזשיניער גאַרין, וועלכער אַרבייט שוין אין זיין פאַך זייט צעהנדליגער יאָה־רען. ביז איצט איז ער געווען אַן אומפּאַרטייאישער. איצט האָט ער זיך פערשריבען אין דער פּאַרטיי. פון די אונצעהליגע אינזשיניערען, וואָס זענען בעשעפטיגט ביי דער אַרבייט, זענען אַ העלפט פּאַרטייאישע. בלויז דער הויפּט־לייטער אינזש. ווינטער איז געבליבען אומפּאַרטייאיש. אָבער ער האָט בעקומען גאָר אַ הויכע אויסצייכענונג: נישט זייענדיג קיין קאָמוניסט, איז ער בעשטימט געוואָ־רען אַלס וויצע־פאָלקסקאָמיסאַר פאַר דער שווערער אינדוסטריע, אַ זאַך. וואָס פּאַסירט ביי די סאָוויע־טען ערשט צום צווייטען מאָל (אַלס וויצע־פאָלקס־קאָמיסאַר פון קאָמוניקאַציע איז געהאַט בעשטימט געוואָרען דער אומפּאַרטייאישער אינזשיניער באָ־ריסאָוו).

ווי געזאָגט, דאַרף די ריזיגע עלעקטרישע סטאַנציע שפּייזען מיט עלעקטרישען שטראָם אַהן אַ שיער פאַבריקען און זאַוואָדען. געוועהנליך בע־רעכענט מען, אַז די קאָסטען פון דער סטאַנציע אַליין בעטרעפען פון איין זיבעטעל ביז איין ניינ־טעל פון דער סומע, וואָס עס דאַרפען בעטרעפען די פאַבריקען, וועלכע זי שפּייזט. אַזוי ווי די סטאַנציע קאָסט ביז 250 מיליאָן רובעל, וועלען די פאַבריקען אָפּקאָסטען העכער צוויי מיליאַרד. נאַטירליך זענען נאָך די אַלע פאַבריקען ווייט נישט פערטיג (עס ווערען געבויט ריזיגע אַלומיניום־פאַבריקען, מעטאַלורגישע און פערשידענע אַנדערע).

פון טעכנישען שטאַנדפּונקט איז דאָס ווערק אַ וואונדער פון דער אינזשיניערישער קונסט, די אינזשיניערען, וועלכע זענען בעקאַנט מיט דעם דניעפּראָסטראָי, רעדען ווענען איהם נישט אַנדערש ווי ווענען אַ פאַעמע פון דער אינזשעניעריע".

די גענעראַל־אָפענזיווע פון די ענדעקעס

זייערע צוזאַמענפאָהרען איבער'ן גאַנצען לאַנד

עפּעס האָט די ענדעציע דערפיהלט, אַז עס שאַפט זיך פאַר איהר אַ קאָניונקטור. די סיים־סעסיע וועט דאָך צונויפגערופען ווערען, אין לאַנד איז שלעכט, די ווירטשאַפטליכע שוועריגקייטען וואַקסען, אין אַ האַלב יאָהר אַרום דאַרפט געוועהלט ווערען אַ נייער פּרעזידענט פון דער רעפּובליק זי אָ. וו. מיט איין וואָרט, עס זענען פערהאַן [illegible] סימפּטאָמען, וואָס וועלען געבען דער פּאַרטיי פון דמאָווסקין די מעגליכקייט צו זאָגען אַ וואָרט. און די פּאַרטיי האָט אונטערגענומען אַ גענעראַל־אָפענזיווע איבער'ן גאַנצען פראָנט. אין גאַנץ פוילען זענען פאָרגעקומען רעגיאָנאַלע צוזאַמענפאָהרען פון די ענדעקעס, און די „גאָזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" טריומ־פירט: די צוזאַמענפאָהרען האָבען בעוויזען וואָסער כוח די ענדעציע פערמאָגט. מיט דער רוהיגקייט פון אַן אַרמעע פיהרער, וועלכער איז פולשטענדיג זיכער אין קומענדיגען נצחון, שרייבט די צייטונג אין צוזאַמענהאַנג מיט די צוזאַמענפאָהרען:

„מיר זענען נישט קיין פּאַרטיי פון קאָניונקטור און פון דורכהאַלטען. אונזער גאַנצע קאַמפּס־אָנ־שטרענגונג אין איצטיגען מאָמענט שטרעבט דערצו, אַז די פּאָליטישע אונאָפּהענגיגקייט זאָל געבויט ווער־רען אויף די פעסטע פונדאַמענטע פון ווירטשאַפטלי־כער אונאָפּהענגיגקייט. נישט דורך ראָמאַנטישען „גע־ענג פון אַרבייט", און דורך לייכטזיניגער „פּריי־דיגער שאַפונג". נאָר דורך רעאַלער אַרבייט און שפּאָרזאַמקייט פון דער געזעלשאַפט ווילען מיר שאַפען דעם נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל, וואָס זאָל זיך שטיצען קודם כל אויף דער לאַנדווירטשאַפט, ווי אויף דעם אַרבייט[illegible] פון גרעסטען טייל פאָלק. [illegible] מלוכה ווילען מ[illegible] דעם האַנדעל און די אינדוסטרי פון פרעמדע הענד, סיי אינערליכע, סיי אויסערליכע, אַט די אַרבייט פון בעפרייען די נאַציאָנאַלע ווירט־שאַפט מוז אויסגעפיהרט ווערען אין אַן אַטמאָספער פון גלייכע רעכט פאַר אַלע און פון צוטרוי פון פאָלק צו די פאַקטאָרען, וואָס רעגירען מיט דער מלוכה.

אויף די דאָזיגע יסודות און בעזמענדיג אין אַכט די ענדערונגען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין ווירטשאַפטליכען לעבען פון דער וועלט נאָך דער גרויסער מלחמה האָבען מיר אויסגעבויט אונזער פּאָליטיש־ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם, היינטיגע וועל־כען עס האָבען זיך געשטעלט די ברייטע שיכטען פון פאָלק און וואָס זענען זייער רעאַליזאַציע קעמ־פען מיר. אויפ'ן אויסגאַנג פון דאָזיגען קאַמף קוקען מיר מיט אַ בעגרינדעטען אָפּטימיזם".

די יודישע בעפעלקערונג האָט ווייניגער גרונד צו קוקען מיט אָפּטימיזם אויפ'ן אויסגאַנג פון קאַמף, וועלכער האָט דעם ציל „צו בעפרייען דעם האַנדעל און די אינדוסטריע פון פרעמדע הענד". אָבער דער אָפּטימיזם פון די ענדעקעס איז דערווייל שטאַרק איבערגעטריבען. פון דורכפיהרען רעזאָ־לוציעס אויף אייגענע צוזאַמענפאָהרען און מיטינ־גען און אָפּהאַלטען אויף די מיטינגען גענעראַלע נצחונות ביז צו בעקומען אין דער האַנד אַריין עפּעס אַ רעאַלע מאַכט און בעדייטונג איז נאָך זעהר אַ ווייטער מהלך.

די, וואָס האָבען איצט די מאַכט, וועלען זיך נישט אָפּשרעקען פאַר אַ רעזאָלוציע פון אַן ענדעקישען מיטינג אין מלאווע אָדער אין ביאַלע פּאָד־לאַסקע, ווידער די מעשה מיט'ן פאָלקס־צוטרוי געהערט נאָך אויך צו די לעגענדעס, מיט וועלכע די ענדעקעס האָבען ליב זיך אַליין איינצושלעפערען.

די נאַציאָנאַליסטען־פערהעלטענישען אין מזרח־גאַליציען

אַ מיטאַרבייטער פון אַ לעמבערגער צייטונג האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט אַ הויכען בעאַמטען פון סטאַניסלאַוואָווער וואָיעוואָדזטווע, סאָוויצקי וועגען די נאַציאָנאַליטעטען־פערהעלטענישען אין יענער געגענד.

ה' סאָוויצקי איז דער גאַליצישער און ספּעצ־יעל דער יודישער בעפעלקערונג אין גאַליציען זעהר גוט בעקאַנט. זיין נאָמען איז גישט איינמאָל דערמאָנט געוואָרען אין די צייטען פון שטייגער־פּראָצעס.

בשעת דער ענדעקישער וואַקכאַנאַליע מיט דער בעקאַנטער „העלדין" פּאַסטערנאַקקעווא האָבען אָנגעמאַכט אַ חורבה אויף דער יודישער גאַס מיט דעם בעקאַנטען בלבול, אַז שטייגער האָט געוואָר־פען אַ באָמבע אויפ'ן מלוכה־פּרעזידענט וואָיציע־כאָווסקי, איז דאַמאָלס געווען ה' סאָוויצקי דער, וואָס האָט געהאַט דעם מוט צו זאָגען פאַר דער גאַנצער פּוילישער עפענטליכקייט, אַז שטייגער איז אומשולדיג. זייענדיג דאַמאָלס אין לעמבערג דער שעף פון דער פּאָליטישער פּאָליציי, האָט ער ער־קלערט, אַז די אויספאָרשונג איז געגאַנגען אין אַ נישט־ריכטיגען וועג און ער האָט זי דאַן געפיהרט אין אַ אַנדערער ריכטונג.

צוליב דעם דאָזיגען עפענטליכען אַרויסטריט פון ה' סאָוויצקי, האָט ער געהאַט אויסצושטעהען פון די ענדעקישע רכילות'ניקעס ביטערע צרות. מען האָט איהם פשוט באָיקאָטירט. סטייטש, ער וועלכער האָט פערנומען אַ דעצידירענדען אַמט ביי דער פּאָליטישער פּאָליציי, האָט דאָך געקענט אַלעס אַזוי פיהרען, אַז די אויספאָרשונג זאָל אויספאַלען בכי טוב און אַז דער בלבול זאָל אוועקגעשטעלט ווערען אויף פעסטע פיס. איז ער אָבער געגאַנגען און אַזוי ביטער ענטוישט די ענדעקישע יודען־פרעסער.

אויף דער פראַגע וועגען צוזאַמענלעבען פון אַלע 3 נאַציאָנאַליטעטען אין דער וואָיעוואָדזטווע האָט נאַטשעלניק סאָוויצקי געענטפערט: מען קען זאָגען, אַז בעפרידיגענד. איבריגענס בעמיהען מיר זיך, אַז די האַרמאָניע זאָל דערהאַלטען ווערען צווישען דער גאַנצער בעפעלקערונג, וואָס בעוואוינט אונזער וואָיעוואָדזטווע.

די אוקראַינער. וועלכע געפינען זיך אין אַ מעהרהייט אין אונזער וואָיעוואָדזטווע, האָבען דאָ די פולסטע אויטאָנאָמיע. מיר טראַכטען פאַר דער ענטוויקלונג פון זייערע קולטורעלע און עקאָנאָמישע פּאָזיציעס. אַט, למשל, האָבען מיר אַרויסגעגעבען אַ דערלויבניש אויף אַ פּייערליכען קאָאָפּעראַטיווען צוג אין נאַדוואָרנאַ.

— ליידער ליידען די יודען שטאַרק פון דער אוקראַינישער קאָאָפּעראַציע.

— דאָס איז מיר בעוואוסט — ענטפערט ה' סאָוויצקי — אַז די אוקראַינער שטויסען אַרויס די יודען פון די אַרבייטס־וואַרשטאַטען, אַז אַ סך יודישע סוחרים געהען צו גרונד צוליב די אוקראַי־נישע קאָאָפּעראַטיווען. מיר קענען אָבער נישט נעמען קיין שטעלונג צו די דאָזיגע ענינים. מיר לאָזען איבער די ענטוויקלונג פון דער ווייטערער סיטואַציע פאַר די עקאָנאָמישע פעהיגקייטען פון ביידע פעלקער.

— ווי זענען די זיכערהייטס־פערהעלטענישען אין אייער וואָיעוואָדזטווע? איהר ווייסט דאָך, ה' נאַטשעלניק, אַז אין די לעצטע צייטען זענען פאָרגעקומען עטליכע טרויעריגע פאַלען אין דער־פער, וואו רוצחים האָבען אומגעברענגט אומשול־דיגע מענשען.

— דער שטח פון אונזער וואָיעוואָדזטווע איז פערהעלטנישמעסיג רוהיגער, ווי ערגיץ אַנ־דערש. איבריגענס טוען מיר אַלץ. אַז יעדער בירגער זאָל קענען רוהיג לעבען און אַז קיינעם זאָל גאָרנישט געשעהן.

— עס איז דאָ פאַלען, וואו מאַנכע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג בעקלאָגען זיך, אַז די אָפּיציעלע קרייזען אנגאַזשירען זיך טיילמאָל אין אינערליכען לעבען.

— דאָס איז נישט אמת — ענטפערט ה' סאָוויצקי, אין דעם פאַל פערהאַלטען מיר זיך זעהר אָביעקטיוו. דאָס איז אַ ריין אינערליך־יודישע פראַגע און דאָס לאָזען מיר איבער דער ענטוויקלונג פון די יודישע פּאַרטייען. זעלבסטפערשטענדליך — אָבסערווירען מיר, וועלכע כוחות האָבען די הענע־מאָניע אין דער יודישער גאַס, כדי מיר זאָלען וויסען, מיט וועמען מיר דאַרפען שמועסען, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אַ יודישער פראַגע.

א שטרענגער פערבאָט פאַר דאַנציגער מלוכה־בעאַמטע

צו געהערען צו דער היטלער־פּאַרטיי

דאַנציג, (י.ט.א.) צוליב דעם. וואָס עס איז ענטשטאַנען אַ שאַרפער קאָנפליקט צווישען די רעגירונגס־פּאַרטייען און די היטלעריסטען און די לעצטע זענען געשטעמפּעלט געוואָרען אַלס מלוכה־פיינדליכע עלעמענטען, האָט דער סענאַט אַרויסגע־געבען אַ שטרענגען פערבאָט, אַז די מלוכה־בעאַמטענשאַפט טאָר נישט געהערען צו די היטלער־לייט און מוז שטרענג אָביעקטיוו און אומפּאַרטיי־איש ערפילען די אַמטליכע פליכטען. פאַר עובר זיין אויף דעם פערבאָט ווערט געדראָהט מיט ווייטגעהענדע רעפּרעסיעס.

נייע סענסאַציאָנעל־ע ענטדעקונגען וועגען דער דרייפוס־אַפערע

די שולד פון דער דייטשער רעגירונג בעוויזען

פון מ. יאַרבלום

דער באַר וואָס ערשינען איז דייטשלאַנד, זיי בעצייכענטער באַנד פון „דער אויסלענדישער פאָליטיק פון דייטשלאַנד" ענטהאַלט אין זיך זעהר וויכטיגע דאָקומענטען, וואָס האָבען אַ שייכות צו דעם דרייפוס־פּראָצעס און וואָס וואַרפען אַ ליכט אויף דער פּאָליטיק פון דער דייטשער רעגירונג אין דעם דאַמאָלסדיגען טראַגישען מאָמענט.

אָט ווי די זאַך איז געשטאַנען:

נאָך פיר און האַלב יאָהר קאַמף איז ענדליך געלונגען צו דערגרייכען דעם ערשטען רעוויזיאָנס־געריכט: דאָס קאַסאַציאָנס־געריכט האָט בעשלאָסען צו רעווידירען דעם פּראָצעס פון דרייפוס.

דער צווייטער קריגס־געריכט איז בעשטימט געוואָרען אויף אָנהויב אויגוסט 1899 אין דער שטאָדט רען. די רעאַקציאָנערע קליקעס — די מיליטער־לייט, יעזואיטען, סתם נאַציאָנאַליסטען מכל המינים האָבען זיך דערשראָקען: אפשר וועט דאָס דאָזיגע געריכט זיך דערוויסען וועגען אַלע שווינדלערייען און מאַכינאַציעס און וועט בעפרייען דעם יודישען קאַפּיטאַן! דאָס וואָלט דאָך געוועזען די שרעקליכסטע קאַטאַסטראָפע פאַר די אָפיציערען און גענעראַלען, פאַר מיניסטאָרען און הויכע בעאַמטע, וואָס האָבען מאַנעווירט אַרום ערשטען פּראָצעס און בעקומען די פערורטיילונג פון דרייפוס...

האָט מען ווידער אָנגעהויבען מאָבילוזירען די געזעלשאַפטליכע מיינונג דורך דער גרויסער פּרעסע; מען האָט ווידער אנגעהויבען צו פאַבריצירען פאַלשע ידיעות — מיט איין וואָרט — צוגרייטען דאָס פּראָצעס.

וואַלדעק־רוסאָ איז דאַמאָלס געווען פּרעמיער־מיניסטער, גענעראַל גאַליפע — קריגס־מיניסטער, ביידע זענען זיי געווען איבערצייגט אין דרייפוס'עס אומשולד, וואַלדעק־רוסאָ האָט געוואוסט, אַז די קליקע פיהרערס, בעזונדערס דער גענעראַל מערסיע, וועלען זיך בענוצען מיט אַלע מיטלען כדי אָפּצונאַרען די ריכטער, און אַז עס איז פאַרהאַן אַ גרויסע סכנה אַז דאָס זאָל זיי געלונגען.

דער פראַנצויזישער פּרעמיער־מיניסטער און דער קריגס־מיניסטער האָבען געוואוסט אַז שוין נאָך דעם, ווי דרייפוס איז פערורטיילט און פערשיקט געוואָרען אויף דער „אינזעל פון טייוועל", האָט דער דייטשער שפּיאָנאַזש־דינסט אין פּאַריז בעקומען דאָקומענטען וואָס זענען געווען געשריבען מיט דעם זעלבען כתב יד, מיט וועלכען עס איז זיינער צייט אָנגעשריבען געוואָרען דער בריף, דער בערימטער „באָרדעראָ" כלומרשט מיט דרייפוס'עס האַנד און וועלכען עס זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם דייטשען מיליטער אַטאַשע אין פּאַריז פראַנצויזישע מיליטער סודות.

די דאָזיגע דאָקומענטען האָט דאָך דרייפוס שוין נישט געקענט שרייבען — ער איז דאָך געווען אויס פערשפּאַרט; וואָלט מען געקענט כאָטש איין איינציגען דאָקומענט בעקומען און איהם צושטעלען צום געריכט, איז דער ענין ערלעדיגט — מען וועט זיך איבערצייגען, אַז נישט דרייפוס איז דער מחבר פון „באָרדעראָ" נאָר אַנ'אַנדערע. — ד. ה. עסטערהאַזי.

וואַלדעק־רוסאָ האָט זיך אויף אַ געהיימען אופן געווענדעט צו דער דייטשער רעגירונג מיט דער בקשה צו געבען צו וויסען ראשית וועגען די דאָקומענטען וואָס זי האָט בעקומען שוין נאָך דער פערהאַפטונג פון דרייפוס'ן והשנית צי האָט דייטשלאַנד די יעניגע דאָקומענטען וועלכע זענען אויסגערעכנט געווען אין ערשטען „באָרדעראָ", און וועלכע זענען געווען צו איהם בייגעלעגט — דאָס זענען דאָקומענטען וואָס האָבען ענטהאַלטען פערשידענע מיליטער־סודות.

וואַלדעק־רוסאָ האָט זיך געווענדעט צום דייטשען אויסערן־מיניסטעריום אַ סך מאָל, בשעת דער צווייטער פּראָצעס איז שוין אָנגעגאַנגען אין רען און מען האָט געציטערט פאַר די רעזולטאַטען. נאָר די ווענדונגען האָבען נישט געהאָלפען.

דער באַנד וואָס פערעפענטליכטער באַנד פון דער דייטשער אויסערליכער פּאָליטיק ברענגט די טעלעגראַמען איבער די דאָזיגע ווענדונגען פון פראַנצויזישען פּרעמיער מיניסטער. דעם 13־טען אויגוסט 1889 (דער פּראָצעס אין רען האָט זיך אָנגעהויבען דעם 9־טען אויגוסט) האָט דער דייטשער מלוכה־סעקרעטאַר פאַר אויסערליכע ענינים, פירשט בילאָוו, בעקומען פון זיין פאָרשטעהער אין פּאַריז אַ אָנפראַגע — אויב דייטשלאַנד וועט ענטפערען אויף אַ ווענדונג פון דער פראַנצויזישער רעגירונג; אויב יאָ — וועט וואַלדעק־רוסאָ אָפיציעל זיך אָנפרעגען אויב עסטערהאַזע האָט איבערגעגעבען דעם דייטשען מיליטער־אַטאַשע אין פּאַריז די דאָקומענטען וואָס ווערען אויסגערעכנט אין „באָרדעראָ".

דערויף האָט בילאָוו געענטפערט אַז אין רען האַנדעלט זיך נישט וועגען עסטערהאַזע נאָר וועגען דרייפוס; און אַז ער, בילאָוו, האָט שוין מיט דער ערלויבניש פון קייזער ווילהעלם געגעבען זיינער צייט אַ ערקלערונג אַז דרייפוס האָט קיין שום בעציהונגען נישט געהאַט מיט דער דייטשער רעגירונג. אויב אין פראַנקרייך האָט מען דאַמאָלס נישט געגעבען קיין שום בעדייטונג מיין ערקלערונג, וועט איצט אויך זיין דאָס זעלבע. און צום סוף זאָגט בילאָוו: „נאָר הויפעליך האָב איך אין זינען דעם מיליטער שטאַנדפונקט; אונזער דינסט פון מיליטער־אינפאָרמאַציעס וועט זיך געפונען אין אַ שווערער לאַגע, אויב מיר וועלען איצט עפענען די וואָאַל וואָס פערדעקט איהם און אויב מיר וועלען מקריב זיין איינעם פון אונזערע אַגענטען".

די דאָזיגע ציניש ערקלערונג איז כאַראַקטעריסטיש פאַר בילאָוו'ן; ער האָט געוואוסט אַז מען פערלאַנגט פון איהם נישט בלויז אַן ערקלערונג אַז דרייפוס איז נישט דער שפּיאָן, וואָס האָט געשריבען דעם „באָרדעראָ" און צוגעשטעלט דאָקומענטען; וואַלדעק־רוסאָ האָט פון איהם געוואָלט מעהר — ער האָט געוואָלט אַז די דייטשע רעגירונג זאָל ערקלערען אַז עסטערהאַזע איז דער פערעטער. און דאָס האָט בילאָוו נישט געוואָלט זאָגען. פון די לעצטע ווערטער פון זיין תשובה איז קלאָר, אַז אַזאַ אַגענט איז געווען אין פּאַריז, און אַז דער דאָזיגער אַגענט איז געווען עסטערהאַזע און נישט דרייפוס.

וואַלדעק־רוסאָ גיט זיך נאָך נישט אונטער; דעם 21־טען אויגוסט הערט ער ווידער מיט דעם דייטשען פאָרשטעהער אין פּאַריז, בעט ווידער זיך צו ווענדען צו בילאָוו — וויל אָן דער תשובה פון דייטשלאַנד וועט דרייפוס נאָך אַמאָל פערורטיילט ווערען; דעם 24־טען אויגוסט, אַ נייע טעלעגראַמע פון פּאַריז קיין בערלין; וואַלדעק־רוסאָ בעט זיך, מען זאָל איהם זאָגען איין זאַך: צי האָט דער דייטשער מיליטער־אַטאַשע אין פּאַריז בעקומען בריף נאָך דעם, ווי דרייפוס איז אַרעסטירט געוואָרען; אויב יאָ — און מען האָט געוואוסט אַז אַזוי איז עס, נאָר מען האָט נישט געהאַט די גענויע בעווייזען — וואָלט דאָס קריגס־געריכט אין רען פערשטאַנען, אַז עס האַנדעלט זיך דאָ נישט וועגען דרייפוס, נאָר וועגען אַנ'אַנדער פערזאָן. נאָר אויך די דאָזיגע טעלעגראַמע האָט נישט געהאָלפען; בילאָוו איז געבליבען ביי זיינס — „לויט דעם ווילען פון זיין מאַיעסטעט", ער האָט מעהר גאָרנישט צו זאָגען.

דעם 28־טען אויגוסט — ווידער אַ בקשה פון פּאַריז; דער דייטשער פאָרשטעהער אין פּאַריז, בעלאָוו־שליאטאו שרייבט, אַז מען דאַרף עפּעס טון; אויך דעם 20־טען אויגוסט — אַ דרינגענדע בקשה פון וואַלדעק־רוסאָ — און ווידער אַ קאַטעגאָרישער אָבזאָג פון בילאָוו — ער איז בעליידיגט, פאַרוואָס אין פראַנקרייך האָט מען זיך נישט גערעכענט מיט דער ערקלערונג, וואָס ער האָט אָנגעגעבען באַלד אין אָנהויב פון דער אַפערע, אַז דרייפוס האָט קיין שום בעציהונגען מיט דער דייטשער רעגירונג נישט געהאַט — מעהר האָט ער נישט וואָס צו זאָגען.

דעם 5־טען סעפּטעמבער — אַ פּאָר טעג פאַר דעם סוף פון פּראָצעס — ווענדעט זיך לאַבאָרי, דרייפוס'עס פערטיידיגער, טעלעגראַפיש צום קייזער ווילהעלם מיט אַ בקשה, אַז אין נאָמען פון יושר און אמת זאָל ער ערלויבען דעם דייטשען מיליטער־אַטאַשע אין פּאַריז אַרויסטרעטען אַלס עדות אין פּראָצעס.

„זיין מאַיעסטעט" האַלט די דאָזיגע ווענדונג פאַר אַ חוצפה! און ער איז בעליידיגט.

דער פראַנצויזישער קריגס־מיניסטער האָט פאָרגעשלאָגען אַז דער דייטשער מיליטער־אַטאַשע, קאָלאָנעל שוואַרצקאָפּען, זאָל זאָגען עדות נישט אין רען, נאָר זאָל אויסגעהערט ווערען אין בערלין; אויך דאָס האָט בילאָוו אָבגעוואָרפען; און ווילהעלם האָט אפילו נישט געוואָלט אויסהערען אַ פערזענליכען בעריכט פון באַראָן זוסקינד וועגען זיין שמועס מיט דעם פראַנצויזישען קריגס־מיניסטער.

דאָס וואָס מען האָט געוואָלט פון דייטשלאַנד הערען איז — אַ קלאָרע תשובה מצד דייטשלאַנד: ווער איז געווען דער מחבר פון די דאָקומענטען, ווער האָט געשריבען דעם בריף מיט די מיליטער־סודות צום דייטשען מיליטער־אַטאַשע — ווער איז דער פערעטער?

די דייטשע רעגירונג, און בעזונדערס דער פירשט בילאָוו האָט דאָס גוט געוואוסט, נאָר זי האָט די דאָזיגע קליינע תשובה נישט געוואָלט געבען, הגם זי האָט גוט געוואוסט, אַז פון דעם איז אָבהענגיג נישט בלויז דער גורל פון אומשולדיגען דרייפוס, נאָר דער גאַנצער קאַמף פאַר'ן אמת.

דעם 9־טען סעפּטעמבער איז דרייפוס צום צווייטען מאָל ערקלערט געוואָרען שולדיג און איז פערורטיילט געוואָרען — הגם תיכף אַמנעסטירט געוואָרען.

די פראַנצויזישע אַנטיסעמיטען, רעאַקציאָנערען, מיליטער־לייט און יעזואיטען האָבען זייערס דערגרייכט. נאָר געהאָלפען האָט זיי די דייטשע רעגירונג, דער קייזער ווילהעלם און פאָן בילאָוו.

אינטערעסאַנטע קאַטאַסטראָפע

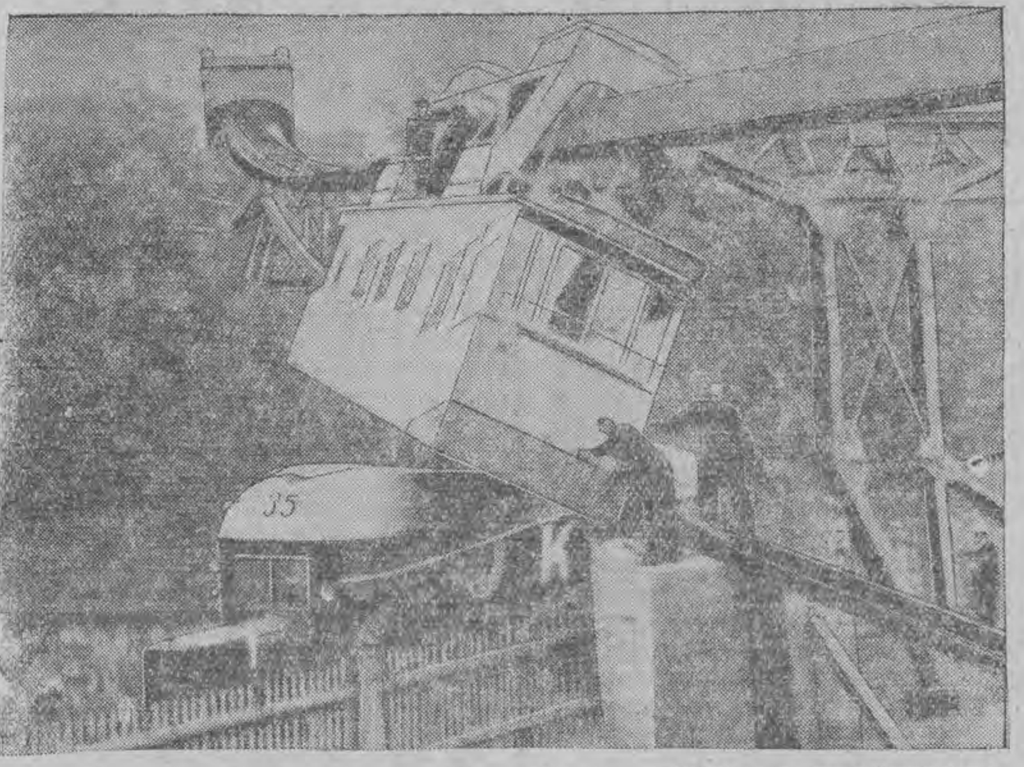

ציזאַמענשטויס פון אַ מעבעל־אויטאָ מיט אַ לופט באַהן, איז פאָרגעקומען ביי דרעזדען־לאָשוויץ.

אין פּויל־ען איז ער געווען א קצב

און אין פראַנקרייך איז ער א מוהל

גרויסער מילה־סקאַנדאַל אין פּאַריז

אין פּאַריז איז מיט אַ צייט צוריק פאָרגעקומען אַ גרויסער מילה־סקאַנדאַל. די טעג האָט דער פּראָקוראָר וועמען דער פּאָטער פון'ם קינד האָט דערלאַנגט אַנ'אָנקלאַג, זיך פּעראינטערעסירט מיט'ן ענין און די זאַך וועט מסתמא אינגיכען קומען עפנטליך פאַר'ן געריכט.

מיר געבען דאָ דעריום איבער דער עפנטליכקייט די גאַנצע געשיכטע.

מיר ברענגען ווייטער דעם אָנקלאַג וואָרט אין וואָרט, בלויז אַרויסוואַרפענדיג די שאַרפע בעליידיגונגס־ווערטער.

דער אנקלאַג צום פּראָקוראָר

— הער פּראָקוראָר פון דער רעפּובליק.

איך, דער אונטער־געצייכענטער, אברהם בראַנדויין, וואוין אין פּאַריז (4־טער אַראָנדיסמאַן) 29 רי דע ראָזיע, האָב דעם כבוד צו דערציילען:

דעם 25־טען מערץ 1932, האָט מיין פרוי געבוירען אַ זוהן יוסף, וועלכער איז תיכף באַטוראַליזירט געוואָרען אַלס פראַנצויזישער בירגער. די יודישע רעליגיע פאָדערט, אַז מ'זאָל די קינדער מל זיין. איך האָב זיך געווענדעט צו אַ מוהל מיט'ן נאָמען יצחק ווייגבערג, וועלכער רעקלאַמירט זיך אין אַ פּ' יודער יודישער צייטונג (דעם אַנאָנס לייג איך ביי). לויט דעם אַנאָנס, גיט ער זיך אויס אַלס אַ מוהל, אַ ספּעציאַליסט, האָב איך איהם, אַלזאָ, רוהיג אָנפּערטרויעט מיין קינד. עטליכע וואָכען נאָך דער מילה, האָט דאָס קינד אָנגעהויבען אַרויסצווייזען סמנים פון שרעקליכע ליידען. איך האָב דאָס קינד געוויזען קאָמפּעטענטע פערזאָנען און אַנדערע מוהלים, וועלכע האָבען אַלע אָנערקענט, אַז דאָס קינד ליידעט, ווייל מען האָט עס שלעכט מל־געווען. מיין פרוי האָט זיך געווענדעט מיט'ן קינד צום מוהל, פאָדערענדיג ביי איהם דערקלערונגען. דער מוהל האָט געבעטען מיין פרוי זי זאָל גיין קויפען וואַטע, און ווען זי האָט זיך אומגעקעהרט, האָט זי געפונען, אַז ער האָט דאָס קינד צום צווייטען מאָל מל געווען... אָבער אויך דאָס מאָל האָט ער עס שלעכט געמאַכט, אַזוי, אַז דאָס קינד האָט געבלוטיגט אַ גאַנצען טאָג. דער מוהל האָט פערהאַלטען אין משך פון גאַנצען טאָג מיין פרוי מיט'ן קינד ביי זיך, אַזוי אַז עס האָט נישט געקענט קריגען די נויטיגע הילף.

דער „מוהל" האָט זיך, אַלזאָ, דערלויבט מל צו זיין מיין קינד אָהן מיין דערלויבניש און אָהן דערלויבניש פון מיין פרוי. ווי איך האָב מיך שפּעטער דערוואוסט האָט דער „מוהל" נישט קיין שום אַהנונג וועגען דעם, ווי אַזוי מען דאַרף מאַכען אַ מילה־אָפּעראַציע. איב'ם לאַנד, פון וועלכען ער קומט, איז ער געווען אַ פּשוטער קצב, אין פראַנקרייך אָבער האָט ער זיך אָנגעהויבען צו פערנעמען מיט אַ בעשעפטיגונג, וואָס איז אַבסאָלוט נישט זיינע. צוליב דעם, וואָס ער האָט מל געווען מיין קינד צוויי מאָל, איז עס אפשר פעראומגליקליכט געוואָרען אויף זיין גאַנץ לעבען, וואָס עס זאָגען עדות די מעדיצינישע בעשייניגונגען, וועלכע איך שטעל דאָ צו. מיין קינד נויטיגט זיך אין אַנ'איילינגער אָפּעראַציע, וואָס פאָדערט גרויסע געלד־מיטלען, וועלכע איך פערמאָג נישט. צום אומגליק האָב איך מיך שוין צו שפּעט דערוואוסט, אַז מיין קינד איז נישט דער איינציגער קרבן פון אָט דעם שאַרלאַטאַן. דער פרוי רעזניקאָוו, 22 רי דע ראָזיע, וועמענס קינד עס האָט אויך מל געווען דער זעלבער „מוהל" ווייגבערג, האָט געטראָפען דאָזעלבע אומגליק: דאָס קינד ליידעט צוליב דער נישט געלונגענער מילה אָהן אויפהער.

דערציילענדיג אייך די אַלע פאַקטען, האָב איך דעם כבוד זיך צו ווענדען מיט דער ביטע צו נעמען דעם ענין אין בעטראַכט און פעראָרדנען, אַז דער פערשוין זאָל מעהר נישט קאָנען טון זיין שלים־מזלדיגע טעטיגקייט, פון וועלכער יודישע קינדער ווערען אפשר פעראומגליקליכט אויף זייער גאַנץ לעבען.

איך וויל נאָך צוגעבען, אַז איך האָב איהם פאַר דער אָפּעראַציע בעצאָהלט 200 פראַנק, און טראָץ דעם, וואָס ער רעקלאַמירט זיך, אַז ער איז מל אָרימע קינדער אומזיסט, זענען אָבער אַזעלכע פאַלען אַבסאָלוט אוממעגליך. דאָס איז מעהר נישט, ווי אַ רעקלאַמע־מיטעל פון דעם ריזעווידיגען פאַרשוין, צו וועמען מען טאָר קיין שום צוטרוי נישט האָבען.

איך האָף, אַז איהר וועט בעהמען דאָס אַלץ אין אַכט און דער גיבענדע־מאַמער יצחק ווייגבערג, וואָס וואוינט אויף 130 רי וואָלטער, וועט ווערען שטרענג בעשטראַפט לויט'ן געזעץ, פאַר וואָס איך דריק אייך פאָראויס אויס מיינע געפיהלען פון הויכאַכטונג

(—) צייכענט אברהם בראַנדוויין.

היים דאָקטאָר

דערווייל אָבער זענען די שמערצען פון'ם קינד געוואָרען אַלץ גרעסער און מען האָט געמוזט דורכפיהרען די אָפּעראַציע.

דער פאָטער האָט זיך געבאָרגט אַ פּאָר טויזענט פראַנק און די אָפּעראַציע געמאַכט אינ'ם שפּיטאָל אויף 40 אוועני האַמעיל דורכ'ן דאָקטאָר העריק.

דער דאָקטאָר העריק דערזעהענדיג דאָס קינד איז געוואָרען אויסערגעוועהנליך איבערראַשט און האָט געזאָגט, אַז דאָס איז אַ נישט דערלאָזבאַרע זאַך, מען זאָל פּיצלען קינדער אָנטון אַזעלכע ווייטאָגען דורך שלעכט מל־זיין.

דאָקטאָר העריק האָט איינגעזעהן, אַז די אָפּעראַציע איז זעהר אַ געפעהרליכע און האָט נישט גאַראַנטירט פאַר אַ גוטען אויסגאַנג.

די אָפּעראַציע איז אָבער געלונגען. דער דאָקטאָר העריק האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס קינד איז פולשטענדיג נאָרמאַל, עס איז אפילו זעהר גוט ענטוויקעלט, און עס וועט אויסוואַקסען אַ געזונטער מענש, אויב עס האָט געקענט אויסהאַלטען אַזעלכע 3 אָפּעראַציעס.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8-2 און פון 5־9 אָוונד
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט“

ווי אזוי עס געהט צו די יאגד אויף בערן

מעהרערע יעגער בעהמען זיך צוזאמען צו געהן אויף יאגד אויף א בער און ווען זיי קומען איבער איהם רינגלען זיי איהם ארום און רייצען איהם אויף און ווען ער דערנעהנטערט זיך צו זיי, איז איהם מקבל פנים דער געוואגסטער פון די יעגער, אויסשטרעקענדיג אנטקעגען איהם זיין לינקע האנד, וועלכע איז פון ביידע זייטען איינגעפאסט אין צוויי דיקע העלצער. און אין דעם מאמענט וואס דער בער כאפט אריין די האנד אויף צו בייסען, שטעקט דער יעגער איהם אריין אין דער זייט דעם לאנגען מעסער, וואס ער האלט אין דער רעכטער האנד, און אין דעם זעלבען מאמענט אייל[ע]ן זיך צו צו איהם די אנדערע יעגער און דערהרגענען איהם.

אמער נישט תמיד געלינגט זיי אויף דעם אופן איהם צו טויטען, עס טרעפט, אז דער בער פערשטעהט אינסטינקטיוו, אז דער יעגער, וועלכער שטרעקט איהם אנטקעגען זיין האנד, האט א בייזע כוונה, דעריבער, איבערהויפט ווען ער בעמערקט דאס מעסער אין דער צווייטער האנד, און אנשטאט אריינצוכאפען די האנט כאפט ער אויס פריהער דאס מעסער און צובריכט עס מיט זיינע שטארקע לאפעס אויף שטיקלעך, און אויגענבליקליך פאלט ער איבער דעם יעגער, נישט געבענדיג קיין צייט די אנדערע יעגערס צו דערנעהנטערן זיך צו איהם און טויטען איהם.

דער בער — על פי רוב — וועט נישט איבערפאלען א מענשען, וועלכער רייצט איהם נישט אויף סיידען ווען ער איז שטארק הונגעריג, אדער ווען די בעריכע האט קליינע בערעלעך, און מערקווירדיג עס האט נאך נישט געטראפען אז א בער זאל איבערפאלען זיין ברוי, און אזוי געהען די קאמטשאטקער פרויען אהן דער מינדסטער מורא אין די וועלדער וואו די בערען האלטען זיך אויף.

דער בער ווייכט אויך אויס א טויטען איהם נישט אנצורירען, און א סך יעגער האבען געראטעט זייער לעבען, ווען זיי זענען געווען אין געפאהר, ... ווארפ[ענ]דיג-זיך צו דער ערד און מאכענדיג זיך טויט.

די קאמטשאטקער הרגענען די בערען אלע ווינטער, ווען זיי שלאפען און כאטש זיי האבען פון זייער פלייש — צוליב זייער מאגערקייט — ווייניג נוצען, דערפאר אבער איז די פעל פון די ווינטער בערען פיל טייערער פון די פון זומער-בערען.

אזעלכע קינדערוועגעלעך מאכט מען שוין אין ענגלאנד

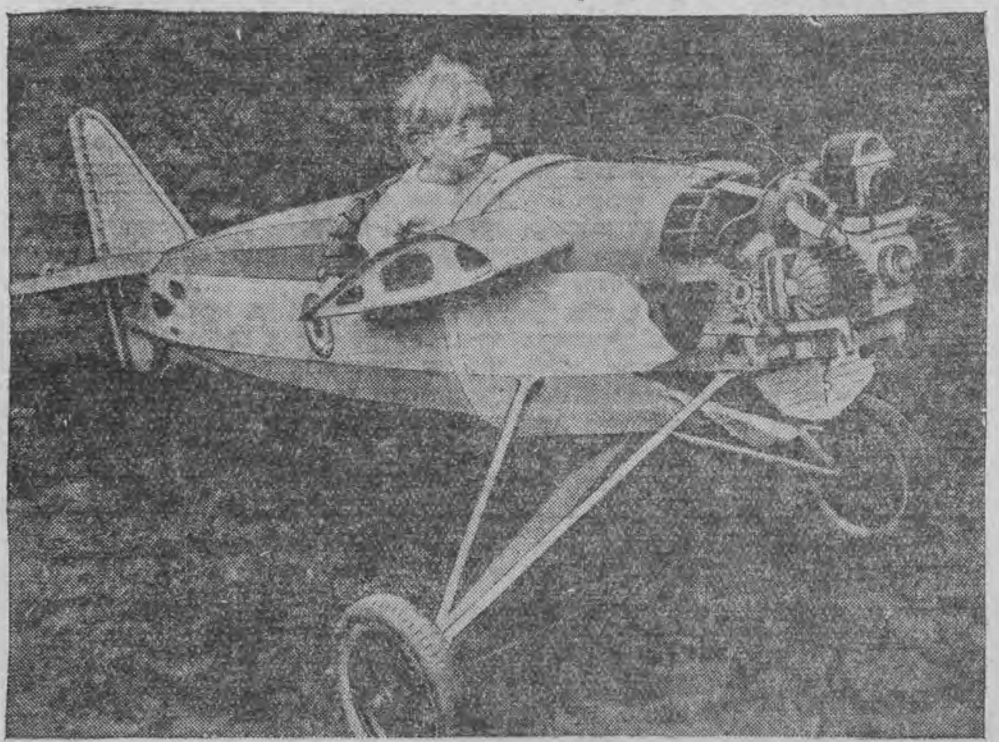

דאס וועגעלע איז געבויט ווי אן אעראפלאן

העננער

ביי די הענער,
בעהמט אויס באר יענער,
וואס איז שטארק און גרויס,
און זיין קרעהען הערט זיך מעהר ארויס.
איז איינער באר א גוטער קרעהער,
איז ער שוין אויך א פארשטעהער...
און ווערט א פיהרער;
פון געשלעגען
אין אלע הויפען און אויף אלע ווע[געס]
אזא האן
גיט אומעטום דעם טאן!...
איז אבער איינער
א שוואכער און א קלוינער;

(פאבעל) — ה. י. פארבער

קען נישט אזוי הויך קרעהען —
וועט ער זיך שוין נישט אויסדרייען
פון צו כאפען א פיק,
א פליק
פון די גרויסע הענער;
ער זאל געדענקען, אז ער איז קלענער.
מען ער די בעסטע מעלות פערמאגען,
וועט ער אלץ קריגען געשלאגען...
א סוף —
אזא האן איז ביי זיי גארנישט קיין עוף.
צווישען די הענער
איז געווען איינער
גאר א בעבעכדיגער און א קליינער;
האט איהם קיינער קיין אויפמערקזאמקייט נישט געשענקט...
און דאס האט איהם געקרענקט;
לויט ער געדענקט,
איז מען זיך מיט קיינעם נישט אזוי בעגאנגען.
זאל מען איהם כאטש דערלאנגען
אמאל א פיק,
וואלט עס געווען פאר איהם א גליק.
טראכט ער וואס צו טון,
ס'זאל עפעס ארויסקומען דערפון...
געטראכט און געטראכט,
און זיך הערטראכט:
ער האט זיך גענומען שפרינגען און דרעהען,
און אזוי משוגעהדיג קרעהען!
אז אלע עופות זענען זיך צונויפגעלאפען
זעהן וואס עס האט געטראפען...
— זעהט נאר א משוגעת!
האט איין האן אויסגערופען מיט כעס,
געבענדיג איהם אזא פיק,
אז ער האט פון איהם אפגעפליקט א שטיק.
— איך האב מיינס אויסגעפיהרט!
(האט דאס בעבעריגע העהעל שטאלצירט)
ס'טוט מיר טאקע וועה...
נאר, זאל מען וויסען, אז איך פערשטעה
ווי צו מאכען זיך פאפולער!...
נישט מעהר.

— — — — — — — — —

כדי זיך פאפולער צו מאכען,
טוען א טייל די נארישסטע זאכען.

פייערליכע ציהונג פון דער בעריהמטער אירלענדישער לאטעריע, א. נ. „סלייפסטעיק“. מיידלעך טראגען די קאסטענס מיט די לאסען

א מענשעלע

פון י. י. סיגאל

האט דער טאטע מיר געקויפט
א לייבעלע א שטארקען,
און א הינטעלע וואס לויפט
און שפרינגט אריבער'ן פארקאן.

און א גרין שעהן שטיבעלע
מיט צעהן בלויע פענסטער,
ווער עס וואוינט אין שטיבעלע?
דער מענשעלע דער קלענסטער.

כ'עסען אויף א טירעלע
אויף אזא ספרושינע,
לויפט ער פונ'ם הויז ארויס
מיט א בייזער מינע.

ווי מען וואלט איהם אויפגעווע[קט]
פונ'ם שלאף דעם ליבען,
לאז איך איהם אריין צוריק,
זאל ער זיך נאך ליגען.

א הערבסט-פרימארגען

אין א הערבסט-נאכט בין איך געשלאפען אין אווארימער און ווייכער בעט. מיטאמאל האט מיך אויפגעוועקט דאס פייפען פון ווינט. בעגלייט פון א שטארקען גוס-רעגען און איך בין געווען זעהר צופרידען, וואס איך ליג אין דער ווארעמער בעט און אזוי טראכטענדיג בין איך ווידער איינגעשלאפען.

אמער ווען עס איז געקומען די צייט, און ווען כער איך שטעה אויף טאג-טעגליך, אויף צו געהן אין שול, האב איך זיך ווידער אויסגעבאפט.

און וויסענדיג פונ'ם שלעכטען וועטער וואס הערשט אינדרויסען איז מיר אריין א געדאנק צו בלייבען היינט לענגער אין בעט, און נישט געהן אין שול. אנגעבען זיך אז איך בין קראנק.

אבער באלד האב איך אפגעשטויסען פון זיך דעם שלעכטען געדאנק, ווייל דער פליכט און ווילען צו געהן אי[ן] שול, האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין שטארקער פון דעם געדאנק צו בלייבען אין בעט... און מיט א שפרונג בין איך ארויס פון בעט, שנעל זיך אנגעטון, ווייל דער זייגער האט מיר געוויזען אז עס איז שוין נישט פריה, כ'האב זיך איינגעוואשען, געטרונקען קאווע, און שנעל אוועק אין שול.

קומענדיג אין שול האב איך קיין חרטה נישט געהאט, ווייל דארטען האב איך געטראפען נאך קינדער און חברים, וועלכע האבען אויך געוואוסט צו דערפיהלען זייער פליכט צו דער שולע.

איזיק זשאנקילאוויטש.

—:o:—

מייזעלע און קעצעלע

קעצעלע מילד,
קעצעלע ווילד,
וואס זוכסטו אין די לעכער?
מייזעלע קליין,
מייזעלע קרוין
פליטה מאך גיכער!

מייזעלע נישט געהערט
מייזעלע נישט געקלערט;
א ברעקעלע פון ווייטען דערזעהן;
פליבקען שפרונג געמאכט
קעצעלע נישט געטראכט,
מייזעל אין פיסק שוין געזען!...

ציילעניש

אי — פי — פי,
בין איך געפאהרען אויף „סקי“
האב איך געקויפט א פאר קיה,
„ווער האט געמאלקען?“
— איך און ער, שווגער און שווער,
יאנקעל דער רייכער,
פיהעל די קאץ, פידעל די מויז
ארויס ביסטו אויס.

פערעלע

פון זלמז וואסערצוג

— 1. —

אלע מיידעלעך זענען שעהן, אבער פערעלע איז די שעהנסטע!

אלע קינדערלעך זענען קלוג, אבער פערעלע איז די קלוגסטע!

ווי פערלעס בעקעלעך גלאנצען מיט רויטער רויטקייט, איהרע אייגעלעך פינקלען מיט'ן גלאנץ פון טוי-טראפענס און איהר נשמהלע לאכט מיט דער הארגלאזיגקייט פון א גרעזעלע אין פעלד!...

אזוי שוין אויף שטענדיג, אויף אייביג וועט פערעלע פערבלייבען די שעהנסטע פון אלע מיידלעך און די קלוגסטע און פלינקסטע פון צווישען אלע קינדערלעך.

און פערעלע אליין ווייסט גארנישט דערפון, — איז זי נאך שעהנער און חנעוודיגער דערמיט...

— 2. —

אלע קינדער פון גארטען און אלע גרויסע אויף די גאסען דרעהען אויס די קעפ צו פערעלען און לאנג, לאנג קוקען זיי איהר נאך: „צייט זיי לעבען האבען זיי נאך אזא שעהנינקע מיידעלע נישט געזעהען!“

— טרעפט, וואס איז דען מעהר רויט: פערעלעס בעקעלעך, צי פערעלעס רויט היטעלע.

— ביידע גלייך, ביידע!

און פערעלע קען רעדען, און א סך רעדט זי. איז גלייך דער שטיפערישער ווינט וואלט געבלאזען, געפייפט הינטער פערעלעס צינגעלע...

און נישט אלץ, וואס פערעלע רעדט פערשטעהט מען, און פערעלע אליין פערשטעהט אויך נישט... פערעלעס אויערלעך האבען איינגעוואפט עפעס א ווארט, זאגט דאס צינגעלע נאך. פערעלעס זיידעס אויערלעך האבען אויפגעכאפט עפעס א קלאנג פון דערווייטענס, פעהיצט זי זיך מיט איהם...

— 3. —

און צו פרעגען האט ליב פערעלע און נישט שטענדיג ווייסען טאטע-מאמע וואס צו ענטפערען.

און צו שרייבע[ן] האט ליב פערעלע.

די טייערסטע מענשעלעך און שענסטע מעשה'לעך קען פערעלע אנשרייבען מיט עטליכע שרייב מיט'ן בליי. און אז פערעלע האט נישט קיין בליי, קען זי מיט'ן פינגער'ל אויך אנשרייבען, און נאך ווי!...

די גרעסטע פראפעסארען און געלערנטע וועלען נישט איבערלייענען וואס פערעלע קען אנשרייבען, נאר פערעלעס מאמע פערשטעהט, יעדעס פיטעלע קען זי לייענען...

און מעשהלעך הערען דערציילען פאר'ן איינשלאפען האט ליב פערעלע.

דערציילט די מאמע יעדען טאג די זעלבע מעשה'לע, און פערעלע ווערט נישט מיד צו הערען... הערט נישט פערעלע. מעהר דארף זי נישט, ווייל באלד קומט דער גוטער און זיסער פעטער — דער שלאף און פערקלעפט פערעלעס אייגעלעך, הערט שוין פערעלע און זעהט די רעשט מעשהלע אין חלום...

און זוכען בילדלעך אין דעם טאטענס ביכער האט ליב פערעלע.

אויף די ביכער וואס האבען נישט קיין בילדליך איז פערעלע ברוגז. לאזט זי זיי צורוהה, און שפילט זיך נישט מיט זיי...

דערפאר אבער האט פערעלע שטארק ליב די ביכער מיט בילדלעך: אזוי שטארק ליב האט זי זיי, אז זי צערייסט זיי אזש: גאנצע בלעטער רייסט זי פון זיי...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך יב 12 תשרי תרצ"ג

אקטאבער

זון-אויפגאנג 5.34
זון-אונטערגאנג 5.17

פון האנדעלס-געריכט

נישט צושטאנדגעקומענע רעגולאציעס פון פירמעס „ר. גערטנער" און „ווארשאווסקי און מארטשאק"

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט, איז באטראכט געווארען דער רעגולאציע-פארשלאג פון דער פירמע פראנטשישעק שיווטשאק, וויין-און קאלאניאל-געשעפט א. ס. „ראמאן גערטנער" (זאמענהאף 11). די פירמע לעגט פאר די קרעדיטארען 20 פראצ.

צוליב דעם, וואס דער סינדיק איז צו די פערהאנדלונגען נישט געקומען, איז דער ענין אפגעלעגט געווארן אויף א צווייטען טערמין.

* * *

די פירמע „מ. ווארשאווסקי און מארטשאק" (קילינסקי 169) האט אויף דער קרעדיטארען-פער-זאמלונג געמאכט א רעגולאציע-פארשלאג אויף 10 פראצ. א טייל קרעדיטארען און דער ריכטער-קאמיסאר, האבען דעם פארשלאג אנגענומען.

דאס געריכט האט אויף דער לעצטער זיצונג דעם פארשלאג אפגעווארפען, און דעם ענין אי-בערגעשיקט דער פראקוראטור.

בעצאהלט מיט צוויי פראטאקאל־ען

א קול עשו און א קול קורא במדבר

(2) דער 24-יעהריגער וואצלאוו קלעפקאוו-סקי (פון וואדנא 42) איז צהערנעכטען אריין אין דער ביר-שענק פון מארטא מיעלטשארעק, און זיך אוועקגעזעצט עסען און טרינקען.

מיט זיך האט ער מיטגעבראכט זיינע צוויי קאלעגען, וועלכע האבען מיט איהם שטיל און ארטיג מיטגעגעסען.

אז זיי זענען געווארען פערטיג מיט זייערע חלקים, האבען זיי זיך אויפגעהויבען, און זענען אוועק.

אויסגעבליבען איז קלעפקאווסקי אליין.

אבער אויך ער האט נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות, און זיך געקליבען „ענגליש", ד. ה. אומבעמערקטערהייט זיך אפצוטראגען.

די באלעבאסטע איז איהם תיכף פערלאפען דעם וועג מיט א ויצעקו:

— סטייטש, און ווער וועט משלם זיין די 10 גילדען פאר'ן עסען ? —

קלעפקאווסקי'ן האט אזוי שטארק פערדראסען די מעשה, וואס מ'פאדערט פון איהם געצאהלט, אז ער האט אנגעהויבען מורא'דיג צו סקאנדאלע-ווען, צו מאכען געוואלדען, און צו ברעכען ס'געשיר.

דער סוף איז געווען, אז מ'האט איהם גע-מאכט צוויי פראטאקאלען: פאר שווינדעל און פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

רייכע קאנסטאנטינער קריסטליכע פאבריקאנטען

פאלען אן אויף יודען אום יום-כפור

שלאגען די יודען, וואס געהען אהיים פון כל נדרי און טרעטען זיי מיט די פיס

דאס שטעטעל קאנסטאנטין איז בעקאנט מיט די אנפאלען אויף יודען, וואס קומען דארט אפט פאר.

איצט טיילט מען אונז מיט, וועגען א נייעם אנפאל אויף יודען אום יום כפור.

ווען די יודען זענען אהיימגעגאנגען פון כל נדרי, זענען זיי בעפאלען געווארען פון א מחנה כוליגאנעס, וועלכע האבען די יודען אומ-געווארפען אויף דר'ערד און געטרעטען מיט די פיס.

אויף די געוואלדען פון די יודען, איז אנגעקומען פאליציי, וועלכער ס'איז געלונגען איינינע כוליגאנעס צו ארעסטירען.

צווישען די ארעסטירטע געפונען זיך די רייכע קאנסטאנטינער קריסטליכע פאבריקאנטען: ברונא גליקאר, שימטשאק, העלער און אנדערע.

די געליטענע יודען זענען: שלמה אייגעשיק, מרדכי גנאטעק, אייזיק גוטערמאן א. אנד.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז גליקאר און העלער ארבייטען פאר לאדזער יודישע פאברי-קאנטען.

שפעקולירט אויף א חולה מסוכן

מען מאהנט 4000 דאלאר, און „אייראפא" וויל נישט צאהלען

(2) אין יולי פ. י. האבען דעם 32-יעהריגען יצחק זילבערבערג (זאכאדניע 17) און דעם 52-יעהריגען לייב זילבערבערג (פאלודניאווא 13), בייזע פערזיכערונגס-אגענטען פון דער אסעקוראנץ-געזעל-שאפט „אייראפא", איינגעמאלדען א פערזיכערונג אויפ'ן נאמען פון איינעם מענדעל בלאכשטיין (פון ציגעל-גאס 17).

עס האט זיך געהאנדעלט וועגען אויסצאהלען 4000 דאלאר דער פרוי פון בלאכשטיינען, רחל'ען, אין דעם פאל, ווען דער מאן איהרער וועט שטארבען.

דער דאקטאר פון דער געזעלשאפט, ד"ר ראַ-קאווסקי, האט אונטערזוכט בלאכשטיינען, און פעסט-געשטעלט, אז ער איז א פולשטענדיג געזונדער מענש.

ביני לביני איז אבער — מיט עטליכע חדשים שפעטער — מענדעל בלאכשטיין געשטארבען פון שווינדזוכט...

די געזעלשאפט האט דאן פערפיהרט א נראצעס געגען איהרע אגענטען, די זילבערבערגס, געגען דעם פערמיטלער שלמה פישלאוויטש, און דער פרוי רחל בלאכשטיין.

גלייכצייטיג האט רחל בלאכשטיין איינגע-טראגען א ציוויל-אנקלאגע אין געריכט געגען „איי-ראפא", פון וועלכער זי מאהנט די 4 טויזענד דאלאר.

נעכטען האט מען דעם ענין אנגעהויבען צו בעהאנדלען אין קרייז-געריכט.

עס זענען ארויסגערופען געווארען 2 עקספער-טען-גראפאלאגען פון ווארשא.

אין דער בעשולדיגונג ווערט פארגעווארפען, אז דער פערמיטלער מיט די אסעקוראנץ-אגענטען האבען, אין הסכם מיט דער פרוי בלאכשטיין, בכיוון אריינגעפיהרט אין א טעות די געזעלשאפט, אונטערשטעלענדיג אן אנדער פערזאן צו דער מעדי-ציבישער אונטערזוכונג, און נישט מענדעל בלאכ-שטיינען, וועלכענס מעמד עס איז געווען אזא, אז זיינע טעג זענען געווען געציילטע.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז מענדעל בלאכ-שטיין האט זיך קורירט אין סאנאטאריומס פאר שווינדזיכטיגע אין וויען און אטוואצק.

עס ווערט אויך ארויסגעזאגט די סברא, אז אנשטאט מענדלען זאל מען האבן „בודק געווען" זיין ברודער יצחק בלאכשטיין, וועלכער איז עהנליך צום געשטארבענעם, נאר מיט'ן איינעם חילוק, וואס ער איז, נישט צום פערזינדיגען, בקו הבריאה...

אויף די פארשלאגען פון דער פערטיידיגונג און דער בעשולדיגונג, איז בעשלאסען געווארען דעם פראצעס אפצולייגען און ארויסצורופען נאך אן עקספערט-גראפאלאג, דעם ד"ר פשיגאדסקי פון אטוואצק און דעם ד"ר פעליקס בארנשטיין, וועל-כער האט בשעתו אנגעוויזען, אז ער האט אויך גע-האט צו טון צום אונטערזוכען, וואס די זילבער-בערגס האבען איהם אונטערגעשטעלט.

נייע ריכטער און אסעסארען

אין לאדזער קרייז-געריכט

לויט א דעקרעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום, זענען קיין לאדז איבערגעטראגען געווארען די ריכטער פון לאמזש: וולאדיסלאוו אלשעווסקי און באלעסלאוו טושאווסקי און זיגמונד רושקאווסקי פון קאליש.

אלס אסעסארען פון לאדזער קרייז-געריכט, זענען גלייכצייטיג נאמינירט געווארען: וואצלאוו שקאפעק, בראניסלאוו דיל און וולאדיסלאוו טישקא.

היינט און פאלג. טעג!

טראגעדיע פון מענשליכע ליידענשאפ-טען אין דעם פילם-מייסטערווערק, פראדוקציע Eryk Pomer א.ג.

„אויספארשונג"

אין די הויפט-ראלען:

JEAN VERIER, ANNA BELLA

אנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאג 1 בייטאג. פאפולערע פרייזען פון די פלעצער. הנהה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.

ווי ארבייט זיך איצט אין לאדז?

(2) ווי מיר האבען שוין עטליכע מאל געמאל-דען, איז די בעוועגונג אין די היגע טעקסטיל-פאברי-קען לעצטענס אביסעל שטארקער געווארען, די בע-סערונג: אין אלגעמיין איז אבער א גאנץ קנאפע.

די האפנונגען אויף עקספארט האבען אין דעם רוב פאלען פערפיהרט, הגם א פאקט איז, אז עס איז גאנץ בעדייטענד געוואקסען דער עקספארט פון די לאדזער סחורות קיין האלאנד.

אין שייכות מיט די קלענערע בעשטעלונגען זאל אין די באהנסטע וואכען פערקלענערט ווערען די ארבייט אין דער באוועל-אינדוסטריע.

די עמיגראציע פון פוילען

לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע — אויפן ערשטען ארט

(2) לויט צונויפשטעלונגען פון דער לאדזער אפטיילונג פון עמיגראציע-סינדיקאט, האבען פון 1 יאנואר ה. י. ביז'ן 30 סעפטעמבער, ד. ה. אין משך פון די פערגאנגענע 9 חדשים, פערלאזט פוילען 13,214 עמיגראנטען, וועלכע זענען ארויס-געפאהרען אין די אייראפעאישע לענדער, צפון און דרום-אמעריקא, קליין-אזיען (פאלעסטינא) א.א לענדער.

אויף איינעם פון די ערשטע ערטער אין דער רשימה געפינט זיך לאדז און די לאדזער וואיעוואדזטווע, פון וועלכער עס זענען דער-עיקר ארויסגעפאהרען ארבייטער קיין פראנקרייך.

זיך צוריקגעקעהרט קיין פוילען האבען 24,875 פערזאן.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפ-ראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בושעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21) י. קלופשא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקי-טשינער 53), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95).

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, מיטוואך, דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטרא-ציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו רעגיסטראציעס, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

A B

און פון 8 קאמיסאריאט:

G H Ch I J

מארגען, דאנערשטאג, פון 3 קאמיסאריאט:

C D E

און פון 8 קאמיסאריאט:

K L Ł M

3,703 קלויזולעס אין איין חודש

(2) אין משך פון חודש סעפטעמבער האבען די שטאטישע געריכטען אין לאדז בעטראכט 3703 אנקלאגעס וועגען ארויסגעבען עקזעקוציע-קלויזולעס.

די אלע ביטעס זענען ערלעדיגט געווארען.

בככל האבען די שטאטישע געריכטען אין משך פון סעפטעמבער ערלעדיגט אנ'ערך 10 טויזענד שטרייט ענינים.

פון דער לאדזער עלעקטראווניע

די לאדזער עלעקטריע-געזעלשאפט מאכט בעקאנט, אז אין הסכם מיט'ן נומער 12 פון דער רעגירונגס-קאנצעסיע מאכט אויס דער פרייז פון עלעקטראשען שטראם פאר'ן חודש סעפטעמבער 92,31 גר. פאר א קילאוואט-שעה פאר בעלייכטונג און 34.19 גר. פאר קראפט. בעריקזיכטענדיג די הנחות וואס ווערען פאראויסגעזעהן אין דער רעגי-רונגס-קאנצעסיע.

גלייכצייטיג ווערט אונטערגעשטראכען, אז די דאזיגע פרייזען וועלען נישט האבען קיין איינ-פלוס אויף צו ענדערן די איצטיגע פרייזען פאר עלעקטרישע ענערגיע.

דער געוו. ריכטער קוזשמיצקי אין „פאוויאק"

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארעסט פון געוו. ריכטער-אסעסאר, וולאדזשימיעזש קוזשמיצקי, וועלכער איז שבת אין אוונד אריבערגעפיהרט געווארען פון לאדז קיין ווארשא, דערוויסען מיר זיך, אז ער איז פערהערט געווארען דעם גאנצען פערגאנגענעם זונטאג, און איז אריינגעזעצט געווא-רען אין דער טורמע אויף דזשעלנע גאס (אין „פאוויאק").

צוליב דער גיכסטיגקייט פון דער אויספאר-שונג, ווערען די נעהענטערע פרטים פון דער אפערע, אין שייכות, מיט וועלכער דער געוו. ריכטער קוזשמיצקי איז ארעסטירט געווארען, — געהאלטען בסוד.

אין די לאדזער יורידישע קרייזען קורסירען פערשידענע ווערסיעס, לויט וועלכע דער ארעס-טירטער איז א קרבן פון א מיספערשטענדעניש.

דער ענין וועט אויפגעקלעהרט ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש — 20 —

ערעפנונג פון סעזאן 1932/33

די בעליבטע סובריטין — בעריהמטער ארטיסט און זינגער

רעגינא צוקער • הערמאן פעניגשטיין

די בעוואוסטע ארטיסטען: בערטא זאסלאווסקא, עווא שטאקפעדער, ליזא שלאסבערג, לעאן געטליכערמאן, קארל צימבאליסט, אהרן אייזענבערג, יוסף נייווירט און אנד.

פרייטאג, דעם 14-טען, שבת, דעם 15-טען, זונטאג, דעם 16 אקטאבער 9 אווענד

שבת, דעם 15-טען 4 בייטאג (צו ביליגע פרייזען)

פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז, די העכסט-קאמישע אפערעטע אין 2 אקטען מיט א פראלאג, אויפגעפיהרט פון הערמאן פעניגשטיין.

דער זיסער בחור

זונטאג, ד. 16, 4 בייטאג — צו ביליגע פרייזען —

וואו זענען מיינע קינדער?

לעבענס-בילד אין 4 אקטן, אויפג. פון הערמאן פעניגשטיין. רעזשיסער: ק. צימבאליסט. דיריגענט: ל. זעלמאן. מעכנ. לייט: ק. גוטמאן, סופלאר: אייזענבערג. בילעטן אין פילהארמאניע-קאסע

אדוו. פרוכטגארטען אין דער תפיסה

קלאַנגען וועגען אַרעסט פון אַ צווייטען לאָדזער אַדוואָקאַט

(2) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז אויפ׳ן בעפעהל פון פּראָקוראָר, אַרעסטירט געוואָרען דער אַדוו. פרוכטגארטען (פּעטריק. 50) וועלכער ווערט בעשולדיגט אין מיסברויכען מיט זיין אַמט אַלס סינדיק ביי דער פירמע „י. בראַקמאַן און מ. גייזלער" (קאַמיענאַ 6).

ווי מ׳טיילט מיט, האָט דער אַרעסט פון דעם יונגען אַדוואָקאַט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם אין די אַדוואָקאַטען-קרייזען. ס׳זענען צו דערוואַרטען ווייטערדיגע סענסאַציאָנעלע אַרעסטען. צוליב דעם, וואָס די אויספאָרשונג איז נאָך אין גאַנג, זענען די ווייטערדיגע פּרטים נישט בעקאַנט.

נעכטען איז אַדוו. פרוכטגארטען, אויפ׳ן בעפעהל פון פּראָקוראָר מאַקאָווסקי, איבערגעפיהרט געוואָרען אין דער תפיסה אויף דער מילשאַ.

* * *

(2) אין דער שטאָט האָט זיך נעכטען פערשפּרייט אַ קלאַנג וועגען אַ נייע אַפּערע אין וועלכער ס׳איז פערמישט איינער פון די לאָדזער אָנגעזעהענע אַדוואָקאַטען.

ווי מ׳איינפאָרמירט אונז האָט דער פּראָקוראָר מיט עטליכע טעג צוריק נאָך אַדורכגעגעבען אַ בעפעהל איהם צו אַרעסטירען. דערוויסענדיג זיך, אַז מ׳זוכט איהם, האָט ער זיך אַליין צוגעשטעלט צום אויספאָרשונגס-אַמט, און נאָכדעם ווי ער איז פערהערט געוואָרען, איז ער איבערגעלאָזען געוואָרען אויף דער פריי.

די דאָזיגע אַפּערע האָט נישט קיין שום שייכות מיט דער אַפּערע פון אַדוו. פרוכטגארטען.

זיצונג פון קהלה-פערוואַלטונג

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג, וועלכע האָט זיך פערענדיגט שפּעט אין אָוועגד. אַ גענויען בעריכט וועלען מיר געבען מאָרגען.

דער „סעזאָן" הערט נישט אויף...

(2) ס׳איז דאָך שוין ב"ה נאָך יום כיפּור, און דאָס מ׳האָט געבראָכט מוחל זיין. האָט מען שוין מוחל געווען – קאָן מען דאָך שוין ווייטער אַרבייטען..

האָבען קודם ווידער אָנגעהויבען צו אַרבייטען די גנבים.

אַזוי זענען בפ׳גנב׳עט געוואָרען:

ברוך קאַצאַל (לימאַנאָווסקיעגאָ 16), לאה ראָזענוויטש (שענקעוויטשאַ 43) און אברהם לענטשיצקי (פּיעטרקאָווער 120).

אַ ווילדער פייער

(2) דער 31-יאָהריגער פייער אַנטאָני דאָמבראָווסקי פון דאָרף לאָנדקוב, לאַסקער קרייז, איז נעכטען געשטאַנען פאַר׳ן לאָדזער קרייז-געריכט, אַלס בעשולדיגער אין פערגוואַלטיגען און צווינגען צו שאַנדע די 12-יאָהריגע דינסט-מיידעלע. וולאַדיסלאַווא נאָוואַסקאַ.

דער פראַ-אדם האָט בעקומען אַ פּסק – אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע.

ארונטערגעשפרונגען פון 1 שטאָק

(2) צווישען דעם פּאַרפּאַלק סקאָרופּסקי אויף קאַלענבאַך-גאַס ווערטעלט מען זיך גאַנץ אָפט.

נעכטען האָט זיך דאָס פּאַרפּאַלק אַזוי לאַנג געווערטעלט, ביז די זי, ד. ה. מאַרטאַ סקאָרופּסקאַ האָט גענומען אַ פענסטער (אויפ׳ן ערשטען שטאָק וואוינען זיי) און איז אַראָפּגעשפּרונגען אין הויף.

אַ שטאַרק צוקאַליעטשעטע האָט זי פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אהיים.

פון „תוצרת ארץ-ישראל"

מיט דער בעטייליגונג פון פאַרשטעהער פון דער ארץ-ישראל׳דיגער צענטראַלע פון לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקציע „תנובה" ה׳ מ. ראָזענבערג, איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג וועגען דער רעאָרגאַניזירונג פון „תוצרת ארץ-ישראל" אין פּוילען בכלל און אין לאָדז בפרט. ה׳ ראָזענבערג רעפערירט וועגען פּלאַן פון דער רעאָרגאַניזאַציע. ס׳איז אין וואַרשע געשאַפען געוואָרען אַ צענטראַלע פון דער „תוצרת ארץ-ישראל". ס׳דאַרפען אויך געשאַפען ווערען צענטראַלעס אין די הויפּט-שטעט אין פּוילען בכדי צו אָרגאַניזירען פערקויפס-שטעלען פון ארץ-ישראל׳דיגע פּראָדוקטען אין גאַנצען לאַנד, אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה"ה לאַזוביק א. יאָעל, אינזש. י. זשעלינסקי, ד"ר ע. סאָרנע, ג. ליכטענשטיין. דער לעצטער שטעלט זיך אָפּ אויף דער פערבילליגערונג פון דער פּראָדוקציע, וועלען די ארץ-ישראל - פּראָדוקטען זיין נישט טייערער ווי אַנדערע אויסלענדישע אַרטיקלען וועט עס זיין די בעסטע פּראָפּאַגאַנדע. עס ווייזט זיך בעמליך אַרויס, אַז די אַרטיקלען ווי האָניג, שמן-אייל, וועלכע זענען ביליגער געוואָרען מיט 20—30 פּראָצ. ווערען מעהר פערקויפט. ה׳ ראָזענבערג גיט אויך איבער, אַז ס׳ווערט איצט געמאַכט בעמיהונגען צו עקספּאָרטירען פון ארץ-ישראל אַזעלכע אַרטיקלען, וועלכע מען האָט ביז איצט נישט געקאָנט שיקען. ווי, ווייטרויבען, באַנאַנען, פּאָמידאָרען. ס׳זענען פאַרהאַן ביז 30 אַרטיקלען, וועלכע קומען אין בעטראַכט צו פערקויפען אין פּוילען. ס׳ווערט אַכט געלייגט אויף דער פערבילליגערונג פון די פּרייזען. ס׳ווערט אויך בעשלאָסען צו ערטיילען די קאָנסומענטען פון תוצרת ארץ-ישראל פערשידענע פּרעמיעס צווישען אַנדערע אומזיסטע רייזעס קיין ארץ-ישראל.

יודיש קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2.

יודיש דראַמ. טעאַטער אין ווילנע
ווילנער טרופּע
אַנפירונג: מ. מזאה. יאָר XVII

שבת, דעם 15-טען אָקטאָבער, 9 אָוונט – פּרעמיערע

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

אַ היינטצייטיקע טעאַטער-שטיק אין 3 אַקטען.

מחבר: פּעטער-מאַרטין לאַמפּעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראַטבוים.

פּירען אויס:

פּאַסטאָר	יעקב קורלענדער	פריץ	חבל בוזגאַן
פּערוואַלטער	דניאל שאַפּירא	קורט	יעקב מאַנסדאָרף
וויקטאָריאַ	מרים אָרלעסקאַ	ערווין	דבורה ראָזענבלום
דערציער	משה פּאָטאַשינסקי	קאַרל	
פּראַקטיקאַנט	נחום מעלניק	אַ באַדינערין	פרידע וויטאָלינאַ
		פּאָליציי-אָפיציר	

דאָס טעאַטער-שטיק איז געבויט — ביי פרייער דראַמאַטישער בעאַרבייטונג, אויפן גרונד פון אויטענטישע דאָקומענטירטע געשעעניש און פאַקטען, פאַרשריבען דורך יינגלעך פון אַ אויסבעסערונגס-הויז אין דייטשלאַנד.

אַדמיניסטר. אַנפירונג: ב. אסס.

זיך איבערגעשניטען די אדערן

(2) אויף גראַבאָווע 14 האָט געפּרובט בעגיין זעלבסטמאָרד דורכ׳ן איבערשניידען זיך די אָדערן אויף די הענד, דער אַרבייטסלאָזער יאַן קראַשיאָווסקי.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף זאַגאַיניקאָווא.

אונטער א וואגען

(2) ראָג שלאָנזקאַ און זשגאָווסקאַ איז אַרונטערגעפאַלען אונטער אַ וואָגען די 27-יאָהריגע ראָזאַליאַ סטאַוסקאַ (פון סלאָוואַצקיעגאָ 27), און איז שטאַרק צוקאַליעטשעט געוואָרען.

פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אהיים.

אפּצייכען - טאָג פון קרן קימת לישראל

די פאָרבערייטונג צום אָפּצייכען-טאָג, וועלכער קומט פאָר דעם 2-טען טאָג חול-המועד סוכות (ד. 18|10) זענען אין פולען גאַנג.

עס ווערען געמאַכט אַלע צוגרייטונגען, אַז דער אָפּצייכען-טאָג זאָל אויספאַלען אימפּאָזאַנט און זאָל טראָגען אַ כאַראַקטער פון אַ מאַניפעסטאַציע פאַר׳ן געדאַנק פון גאולת הארץ.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערט אין משך פון דער היינטיגער וואָך פאָרקומען אַ רייהע פערזאַמלונגען פון פערשידענע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס.

איינשרייבונגען צום אָפּצייכען-טאָג בעהמט אָן דאָס ביוראָ פון קרן-קימת, שרודמיעסקאַ 29 טעגליך, ביז 9 אָוונט.

מ׳שטרייקט ביסלעכווייז

אין דער פירמע „א. האראק"

(2) מחמת דעם, וואָס אין דער פאַבריק פון „א. האראַק" וויל מען רעדוצירען די לוינען אויף 15 פּראָצענט, האָבען די אַרבייטער ביי די וואַרשטאַטען נעכטען נישט געאַרבייט אַ שעה צייט.

די לייטונג פון דער פירמע האָט זיך געמאַכט כלא יודע...

היינט וועלען די אַרבייטער שטיין 2 שעה, און אויב אויך דאָס וועט נישט העלפען, וועלען זיי אינגאַנצען פערשטרייקען.

די פּראָטעסט-אַקציע האָט אַרומגענומען אַלע 800 אַרבייטער פון דער פאַבריק.

פאַר דער פאַבריק פון „הערשענבערג און האַלבערשטאַט"

(2) ביי דער פאַבריק פון „הערשענבערג און האַלבערשטאַט" (אל. 1. מאַי 121) האָבען זיך נעכטען פערזאַמעלט די אַרבייטער פון דערזעלבער פאַבריק, אין דערוואַרטונג אויפ׳ן בעשלוס, צי וועט די פירמע געבען אַרבייט אַ גרעסערער צאָהל אַרבייטער, אָדער זי וועט צוריק אַריינעהמען אַלע רעדוצירטע.

מחמת דער אומרוהיגער שטימונג צווישען דעם עולם אַרבייטער, האָט זיך פּאָליציי פונאַנדערגעטריבען.

פון צירק סטאַניעווסקי

רוג שענקעוויטשאַ און טראַוגוטאַ

היינט מיטוואָך, 2 פאָרשטעלונגען: 4 נאָכמ. און 8.30 אָוונט, מיט דעם זעלבען פּראָגראַם. אויף דער נאָכמיטאָג-פאָרשטעלונג זענען די פּרייזען ערמעסיגט.

מאָרגען — קאָנצערט פון אַלפרעד הען

מאָרגען אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע זאַל דער לאַנג-ערוואַרטעטער קאָנצערט פון וועלט-בעריהמטען פּיאַניסט אַלפרעד הען.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר
אוירען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-2.
אין כעלמי פון 8-9 פריה.

קלאַנג-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
ערעפענונג פון ווינטער-סעזאָן!
היינט און פאָלגענדע טעג!
דאָס גרויסע פּראַכטפולע בילד א. ג.
ליכט
פון דער גרויסער שטאָט
מיט דעם געניי רען
CHARLIE CHAPLIN
אין דער הויפּט-ראָלע.
אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג. 6106

אלעמענס ליבלינג
נאַדיאַ קאַרעני אין גראַנד-קינאָ
זונטאָג, ד. 16/X, דעם 2-טען טאָג סוכות, 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג טרעט אויף מיט
א גרויסען פריהמאָרגען-קאָנצערט
די בערימטע אַרטיסטין, נאַדיאַ קאַרעני, וועלכע וועט זינגען לידער אין 6 שפּראַכען: יודיש, העברעאיש, פּויליש, רוסיש, ענגליש און דייטש. לעצטע שלאָגערן.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון גראַנד קינאָ. 6299

(137

ר. איזראַעל
דאָס בופעט-מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— לויט אייערע רייד זעה איך, אַז דאָס איז אמת, האָט פראַנקענשטיין געזאָגט צו אַראָן, זאָגט מיר דעם גאַנצען אמת, איך בין גרייט אויפצונעהמען אַפילו די ביטערסטע בשורה, אָבער נאָר דעם אמת.

— דער אמת איז, אַז אייער פרוי אידאַ געפינט זיך אין בערלין, ווי אַזוי זי איז אַהער געקומען און ביי וואָס פאַראַ אומשטענדען דאָס ווייס איך אַליין נישט, אָבער פאַרוואָס וואונדערט איהר זיך אַזוי, זי האָט דאָך געהאַט דאָס פולע רעכט צו גלויבען און זיין זיכער, אַז איהר לעבט נישט מעהר, זי האָט דאָך געהאַט פרייע הענד צו האַנדלען און צו ווירקען

— יאָ אמת, האָט פראַנקענשטיין ווייטער גערעדט, זי האָט געהאַט דאָס רעכט צו גלויבען און צו זיין זיכער, אַז איך בין טויט, מ׳האָט מיך אַליין שוין כמעט פערזיכערט דערין. איך בין דאָך אַליין געשטאַנען אויף מיין אייגענעם קבר, דאָס איז אַלץ אמת, אָבער אידאַ טאָר דאָך נישט לאַנג בלייבען אין דער דאָזיגער אונוויסענהייט, זי מוז זיך דאָך דערוויסען דעם אמת, זי מוז דאָך צוריקבעקומען איהר מאַן און מיינע טייערע קינדער מוזען דאָך צוריקבעקומען זייער פאָטער, וועלכער ליבט זיי אַזוי שטאַרק. זאָגט מיר וואו אידאַ געפינט זיך. וואו דאָס איז, האָוויבט זי, איך וועל אַוועק צו איהר און אַלץ דערציילען אַזוי פאָרזיכטיג, אַז עס זאָל נישט צופיל שטאַרק ווירקען אויף איהר.

— אָבער פראַנקענשטיין, איהר ווילט טון לויט מיין מיינונג, אַ נאַרישקייט איך קען אייך אין דעם פאַל גאָרנישט קיין עצה געבען, מיין מיינונג איז אָבער, אַז מיר זאָלען וואַרטען אויף אַן עצה פון נאָענטען ה׳ אַדוואָקאַט פאַרעלסקי וואָס ווייטער צו טון...

— ניין, איהר זאָלט מיך נישט אָפּרעדען, נישט פּוּרוּעמדען וואָס איך וויל טון. איך וויל גיהען צו אידאַ, זי וועט מיך פערשטעהען, זי וועט זיך שטאַרק פרעהען מיט מיר, זי האָט דאָך מיין אומגליק נישט געוואָלט, זי האָט זעהר פיל געליטען

— אויב איהר האָט זיך אַזוי שטאַרק איינגעעקשנט וועל איך אייך זאָגען איהר אַדרעס, איך האַלט אָבער, אַז איהר דאַרפט זיך נאָך גוט איבערלעגען ביז איהר וועט אָננעהמען אַ בעשלוס צו גיהען צו אידאַ. דער גאַנצער ענין קען זיך ענדערען איבער ראַשענד פאַר אייך און פאַר אונז אַלעמען. מיין ראַט איז דערמיט געענדיגט

אַראָן האָט איבערגעגעבען פראַנקענשטיינען איר אַדרעס און בערויערענדיג דעם שריט וואָס ער געהט מאַכען איז זי אוועק פון איהם.

פראַנקענשטיין האָט אַדורכגעמאַכט אַ שרעקליכע שלאָפלאָזע נאַכט, ער האָט זיך געשלאָגען מיט דער דעה, צי זאָל ער געהען אַהין צו אידאַן, אַ סוף מאַכען צו דער שרעקליכער פערפּלאָנטערטער לאַגע, צי זאָל ער נאָך ווייטער וואַרטען אויף עצות און אָנווייזונגען פון מאַנקע׳, זיינע נערווען זענען אָבער שוין געווען צו שוואַך, אַז ער זאָל דאָס איבערהאַלטען. דאָס האַרץ האָט איהם שיער נישט געפּלאַצט פון אויפרעגונג, דער קאָפּ האָט איהם געזאַקט אַזוי, ווי מ׳וואָלט געקלאַפּט מיט שווערע האַמערס, ער האָט געפיהלט, אַז דאָס איז איבער זיינע כוחות לענגער איבער-צוהאַלטען.

אויף צומאָרגענס אינדערפריה איז פראַנקענשטיין גלייך אוועק אויף דעם אַדרעס וואָס אַראָן האָט איהם אָנגעוויזען, ער איז געבליבען שטעהן פאַר אַ שעהן ,פּרעכטיג הויז, וואָס האָט עדות געזאָגט, אַז דאָ קענען קיין אָרימע מענשען נישט וואוינען, פראַנקענשטיינען האָט פערקלעמט ביים האַרצען, ער האָט זיך דערמאָנט אין די צייטען ווען ער האָט דיספּאָנירט מיט זיין גרויסען פערמעגען, ווען ער האָט זיך גערעכענט פאַר איינעם פון די רייכסטע מענשען אין דער שטאָט, און איצט שטעהט ער דאָ פאַר דעם הויז, וואו ס׳וואוינט זיין אייגענע פרוי, ווי אַ בעטלער, וועלכער שעהמט זיך דאָ אָנצוקלאַפּען אָן דער טיר. וויפיל מאָל ער האָט זיך שוין געהאַט דעצידירט אָנצוקלאַפּען, האָט זיך אָבער די האַנד נישט געהויבען צו דער טיר, ער האָט ווידער שפּאַצירט הין און צוריק, געקוקט אין די פענסטער אַריין און נישט אַריינגעגאַנגען אין הויז. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט ער בעמערקט, אַז פון דעם הויז, וועלכעס ער האָט אָבסערווירט איז אַרויסגעגאַנגען אַרנאָלד, דער וועלכען ער האָט ערשט נעכטען געזעהען צוזאַמען מיט אידאַן און איז צוזאַמען מיט איהר פערשוואונדען געוואָרען אין אויטאָ

פראַנקענשטיין האָט לייכטער אָנגעאָטעמט, ער איז געוועזען צופרידען וואָס אַרנאָלד איז אַוועק און ער וועט זיך קענען זעהען מיט אידאַן אָהן אַרנאָלדס געזעלשאַפט, ער וועט זיך מוזען דערוויסען דעם גאַנצען אמת, וואָס קומט פאָר מיט אידאַן און מיט די קינדער, וואָס זי טוט אין בערלין און וואָס טוט נעבען איהר אַרנאָלד, איצט האָט ער זיך דעצידירט ער האָט אָנגעקלונגען אין דער טיר און מיט האַרץ-קלאַפּעניש געוואַרט ביז מ׳וועט איהם עפענען די טיר, ער האָט געטראַכט, אַז אויב די טיר וועט עפענען אידאַ אַליין, וועט ער נישט אויסהאַלטען און פאַלען אין חלשות. אין האַרצען האָט ער געבעטען גאָט, אַז אידאַ זאָל נישט עפענען די טיר, כדי ער זאָל קענען דעם אָטעם איבערכאַפּען ביז ער וועט זי זעהען

די טיר האָט געעפענט אַ דייטשע דינסטמיידעל, וועלכע האָט געפרעגט פראַנקענשטיינען וואָס ער פערלאַנגט

— איך וואָלט געוואָלט רעדען מיט דער מאַדאַם האָט פראַנקענשטיין געזאָגט, איז זי אינדערהיים?

— יאָ, די מאַדאַם איז אינדערהיים, זי גרייט זיך אַרויסצוגעהען מיט די קינדער, ווען זאָל איך מעלדען דער מאַדאַם?

זאָגט, אַז אַ גוטער בעקאַנטער פון לאָדז, האָט זיך געוואָלט זעהען מיט איהר

— און אייער נאָמען?

— דאָס איז נישט נויטיג, די מאַדאַם וועט מיך אַזוי אויך אויפנעהמען, דאָס מיידעל האָט פערבעטען דעם גאַסט אין אַ סאַלאָן-צימער און אַליין איז זי אוועק מעלדען דער מאַדאַם דעם גאַסט פון לאָדז.

(פאָרטזעצונג קומט)

כל נדרי אויף דער „פּייפּערובקע“
ערב יום-כפּור-שטימונג פון געסעל

ערב יום-כפּור 5 פאַרנאַכט,

די „פּייפּערובקע“ האָט פּלוצלינג אַנ'אַנדער אויס-זעהן בעקומען. אַלע, און אַלץ אין געטל ציטערט. אַ פּחד און אַנ'אימה אין יעדן ווינקל. די „וואוי-לע יונגען“, וואָס אַ גאַנץ יאָהר ציטערט מען פאַר זייער בליק, געהען מיט צראָפּגעלאָזענע קעפּ, דער-שלאָגענע פול מיט יאוש שלעפּען זיך די שווערע בופים איבער דעם שמאָלן פּייפּער-געסל אין די שבת'דיגע מלבושים אין דער שוהל אריין צו כל נדרי — צום יום-הדין!..

די פענסטער פון די הייזלעך זענען אָפען. פון אינווייניג שלאָגט אַרויס די שיין פון די גרויסע יום-כפּור-ליכט. ס'הערען זיך אָפּגעריסענע גע-וויינען פון מאַמעס, וואָס ווינשן די סעכטער אַ גוט יאָהר. די טאַטעס לאָזען זיך די ערשטע אין דער גאַס אַריין מיט די זיהן, שפּעטער די מאַמעס מיט געשוואָלענע אויגען פון וויינען מיט די מחזורים אין די הענד, מיט גלאַנציגע שיטלעך, איינגע-הילט אין ווייסע שאַלען. איינער שטעלט אָפּ דעם אַנדערען, מ'דריקט זיך די הענד, מ'ווינשט זיך. די יונגערע שכנים געהען צו די עלטערע ווינשען אַ גמר חתימה-טובה — אַ בהלה איז אין דעם פּייפּער-געסל.

דער יחסן?

אָט געהט ר' הערצקע. אַ יוד מיט אַ גרוי-אונטערגעשוירען בערדעל מיט אַ פּאָר הויכע פּריש מיט ריציגאייל. אויסגעשמירטע שטיוועל, אַ טוכען היטעל מיט אַ גלאַנציגען דאַשעק, פון הינטער דעם קורצען פּאַלטאָן, קוקט אַרויס דער שפּיץ פון דעם ווייסען קיטעל. הגם, ער האָט נאָך אַ פּאָר רויטע באַקען מיט אַ פעסטען קאַרק, זעהט מען דאָך, אַז דער יוד איז אַ בן שמונים.

ר' הערצקע איז אַ נגיד, ער האָט עטליכע דראָשקעס. צו וועלכע ער האַלט שמייסער'ס. ער האָט בכבוד חתונה געמאַכט די טעכטער פאַר בעלי-עגלות.

ערב יום-כפּור צו כל נדרי, קומען אַלע טעכטער, מיט די איידעמס און די אייניקלעך ווינשען דעם זיידען, אַז „די יאָהרען זאָלען איהם בענים ווערען“, און אַז „מ'זאָל דערלעבען אי-בער אַ יאָהר אין פריידען“.

געהט טאַקע ר' הערצקע, צוזאַמען מיט די איידעמס, טעכטער און אייניקלעך אין דער שוהל אַריין. ער געהט פאַראויס מיט צוויי קליינע אי-ניקלעך. טראָגט אַ גרויס יום-כפּור-ליכט, אין איין האַנד, און דעם טלית-זאַק אין דער אַנדערער האַנד און די טעכטער מיט די איידעמ'ס טוען איהם בעגלייטען.

אַ געטריי פּאָרפאָלק

זרח טשוואַק מיט זיין ווייבעל מרת רייזעלע יחי'. ער איז אַ ברוין-סאַמעטענע מאַרינאַרקע הויך ביז צום האַלז פערשפּילעט. מיט אַ וועליציפּעטקע איבער די אויערען. זיין ווייבעל אין אַנ'אַלט שוואַרץ קלייד, מיט אַ טערקישען שאַל, אין די האָהר שטעקט אַ ווייס בלימעל. ביידע האַלטען זיי אָפּגעריבענע מחזורים און איילען אין שוהל אריין.

אַ גאַנץ יאָהר שלעפּען זיי זיך אַרום פון שטאָט צו שטאָט, פון דאָרף צו דאָרף, פון הויף צו הויף מיט דער קאַטערינקע. ער טראָגט די קאַ-טערינקע, און זי טראָגט נאָך דעם פּאַפּוגאַי. אויף יום-כפּור קומען זיי אַהיים. פּוצען זיך אויס אין „עסיג און אין האָניג“, און געהען זיך צוזאַמען אויסבעטען אַ גוט יאָהר פאַר זיך און פאַר'ן... פּאַפּוגאַי.

די „מוהמע“ גוטשע

ביי דער „מוהמע“ גוטשע איז אַ בהלה. ערב יום-כפּור ווערט זי ווייך ווי פּוטער. היינט שטעלט זי נישט די „מעדען“, זי טרייבט זיי נישט אין דער גאַס אריין, פערקעהרט: זי איז גוטמוטיג איילט און פּאַרעט זיך, געהט אין איהר לאַנגען רויטען שלאָפראָק מיט ברייטע ווייסע גיפּיער-שפּיצען, מיט לאַנגע גילדענע אוירינג — היינט איז דאָס „געשעפט“ נישט טעטיג.

פאַר'ן אַוועקגעהען אין שוהל אריין; צינדט זי אָן דעם קאַנדעלאַבער, און דעם מעשענעם הענגלייכטער מיט ליכט, און בעת מעשה ווינשט זי די „טעכטער“ אַ גוט „געזונד“ און „מזל'דיג“ יאָהר. זי גיסט מיט טרעהרען, און די „טעכטער“ קלאָגען מיט.

מיט רויטע געשוואָלענע אויגען, געהט די „מוהמע“ גוטשע, און די „מעדען“ ווינשען איהר צו אַ „לעבעדיג“ יאָהר...

העניעק און בעניעק

הגם זיי זענען פון איין „בראַנזשע“, זענען זיי דאָך געפעהרליכע „קאָנקורענטען“, ווייל אָפּט-מאָל מאַכט זיך, אַז איינער כאַפּט דעם צווייטען אי'ס אַ „מאַסעמאַטען“, און נישט איינמאָל האָבען זיי זיך שוין ביידע „געפּעצט“ אַ „קנייפּעל“ אין דער זייט אריין.

ערב יום כפּור געהען זיי ביידע: העניעק און בעניעק צו כל נדרי. ביידע אין שוואַרצע טוכ-קרעפּענע אנצוגען. אָהן וועסטען, מיט ווייסע שטיי-פענע גאָרסען אָהן קאַלנער'ס. ביידע געהען זיי מיט די הענד אין די הויזען-קעשענעס אין מיטען וועג און ווינקען וואָליוגעריש צו די מיידלעך. וואָס זיצען אין די פענסטער.

אַלע וואונדערען זיך: זעהט נאָר — העניעק און בעניעק האָבען שלום געשלאָסען!

נו, וואָס איז דער חידוש, וואָס? — מ'געהט דאָך צו כל נדרי, — די „פּייפּערובקע“ געהט צו כל נדרי!..

אב—נעק.

Dr. med.
Józef Imich
ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערען-קראַנקה. אָרדינאַטאָר פון קרייז-שפּיטאַל א. נ. פּרעז. מאָשטשיצקי.
צוריקגעקעהרט
מאַניושקע 1, טעל. 209-97.

אין יודישען קאַמעראַל-טעאַטער
אין דעם נ יעם אַרבייטס-וואַרשטאַט פון דער ווילנער טרופּע קאָכט ווי אין אַ קעסעל

אַרום יודישען קאַמעראַל-טעאַטער (אל. 1. מאַי 2) גרופּירען זיך „עדלער נייגעריגע. אינעווייניג — אַ יריד: סטאָליאַרעס, מוליאַרעס, מאָלער, עלעקטראָ-טעכניקער ס'געהט אַ פּאַרע. צוויי משמורות אַר-בייטען, בייטאָג און ביינאַכט אַרום דעם בדק-הבית פון קאַמעראַל-טעאַטער — דער נייער אַרבייט-וואַרשטאַט פאַר די ווילנער אויפ'ן ווינטער-סעזאָן 1932-33, פון שבת ד. 15. ה. ח.

דער זאַל, די ביהנע, די פּאָיע, די שאַטניע, איבערגעמאַכט, פריש אויסגעמאָלט — נישט צו דערקענען.

„אמת'ע גדלות דאַרף האָבען אַ פּאַסיגען לבוש“ — דערקלערט מעשה-למדן דער אַדמיניסטראַטי-ווער דירעקטאָר ה' אָס, וועלכער שטייט מיט פּער-קאַשערטע אַרבעל און קאָמאַנדעוועט מיט דער גאַנ-צער רעמאָנט-אַרמיי.

און וואָס טוט זיך לפני ולפנים אין שכנות'-דיגען זאַל, אין טאַנץ-זאַל (להבדיל בין חול לקודש), וואו עס געפינען זיך דער יונגער טאַלענטפולער רעזשיסער יעקב ראָטבוים מיט דער גאַנצער ליבער חבריא, „ווילנער“: אָרלעסקאַ, וויטאַלינאַ, מאַנס-דאָרף, שאַפּיראָ, קורלענדער, פּאָטאָשינסקי, דער ווידער אַדאָפּטירטער בוזגאַן, מעלניק, ראָזענבלום, מיט'ן ראש החבורה, מ. מזא"ה.

ערעפענונג פון סעזאָן 1932/33
פון יודישען טעאַטער אין „פיל-האַרמאָניע“

פרייטאָג, דעם 14 אָקטאָבער פאַנגט זיך אָן דער נייער טעאַטער-סעזאָן פון יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע“. עס איז אנגאַזשירט געוואָרען אַ גאַנצער נייער אַנסאַמבל פון ערשטקלאַסיגע אַר-טיסטען, פון וועלכע יעדער באַזונדער האָט זיינער צייט גאַסטראָלירט אין לאָדז: די סובּרעטין רע-גינאַ צוקער, אַרטיסט און זינגער הערמאַן פעניג-שטיין, בערטאַ זאַסלאַווסקאַ, עווא שטאַקפּעדער, ליזאַ שלאָסבערג, לעאָן געטליכערמאַן, קאַרל צימ-באַליסט, אהרן אייזענבערג, יוסף ניוווירט און נאָך אַנדערע.

אַלס ערשטע אָפּערעטע ווערט געגעבען „דער זיסער בחור“, וועלכער איז געשפּילט געוואָרען אין וואַרשאַווער „צענטראַל“-טעאַטער 14 וואָכען נאָכאַנאַנד, מיט גרויס ערפאָלג.

נאַדיאַ קאַרעני זינגט אין 6 שפּראַכען
פריהמאָרגען-קאָנצערט אין „גראַנד קינאָ“

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז די בע-ליבטע אַרטיסטקע נאַדיאַ קאַרעני, צוריקגעקומען אין איהר היים-שטאָט — לאָדז פון איהר גרויסען טורנע איבער אייראָפּע און אַפריקע, וואו זי איז אויפגעטרעטען מיט גרויס ערפאָלג.

אויסנוצענדיג דעם בעזוך אין לאָדז, ווערט דעם צווייטען טאָג סוכּות, זונטאָג, פאָרקומען אין „גראַנד קינאָ“ אַ פריהמאָרגען-קאָנצערט, אויף וועלכען די קינסטלערין וועט זינגען לידער אין 6 שפּראַכען: יודיש, העברעאיש, פּויליש, רוסיש, דייטש און ענגליש.

דער לאָדזער יודישער טעאַטער-עולם און מו-זיק-ליבהאָבער, וועלען זיכער אויסנוצען די געלע-גענהייט און בעזוכן דעם דאָזיגן אינטערעסאַנ-טען קאָנצערט.

ראַדיאָ-כראָניק
מאַרקאָני גרייט צו אַ רעוואָ-לוציע פון די ראַדיאָ-כוואַליעס

פון צייט צו צייט בעווייזען זיך אין דער וועלט-פּרעסע פערשידענע ידיעות וועגען די געהיימע עקספּערימענטען, וועלכע עס פיהרט דורך דער גע-ניאַלער ערפינדער פון דראָטלאָזען טעלעגראַף מאַרקיז מאַרקאָני. פון די אַלע ידיעות איז מען אָבער גאַנץ קנאַפּ געוואויר געוואָרען, וואָס אַקוראַט עס קומט פאָר אין זיין געהיימען לאַבאָראַטאָריום. מען האָט בלויז געוואוסט, אַז מאַרקאָני אַרבייט אויף גאָר אַ קורצער כוואַליע, איבעראַנצען 57 צענטימעטער די לענג.

דערייבער האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטע-רעס די דעפּעשע, וואָס מאַרקאָני האָט אַרויסגעשיקט צום קאָמוניקאַציע-מיניסטער אין רוים. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז מאַרקאָני'ס ראַדיאָ-סטאַציע געפינט זיך אין דער געביידע פון דער מעטעאָראָלאָגישער אָבסערוואַטאָריע אין ראָקאַ די פּאַפּאַ, אַ קליין דערפעל, 35 קילאָמעטער ווייט פון רוים. זיין ראַדיאָ סטאַציע אַרבייט מיט דער קראַפט פון 14 וואַט אויף גאָר אַ קורצער כוואַליע, וועלכע ער האַלט בסוד.

מאַרקאָני שוויגט נאָך אַלץ, ווען עס קומען צו איהם זשורנאַליסטען און ווילען פון איהם עפּעס אַרויסבעקומען, צי זיינע נייע עקספּערימענטען אין דעם קליינעם דערפעל וועלען דערפיהרען צו אַנ-איבערקעהרעניש אין דער ראַדיאָ-טעכניק און כעמיע. ווער ווייס עס? אפשר גרייט אונז צו מאַרקאָני אַ נייע עפּאָכע-מאַכענדע ערפינדונג?

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מיטוואָך, דעם 12-טען אָקטאָבער

11.50 — מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט-פליה-קאָמוניקאַציע. 11.58 — צייט-סיגנאַל. 12.10 — טעגליכע פּרעסע-איבערזיכט. 12.20 — גראַמאָפאָן-פּליטען. 12.40 — מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12.45 — גראַמאָפאָן-פּליטען. 1.55 — סקויטען-קאָ-מוניקאַט. 4.00 — שמועסען פאַר עלטערע קינדער. 4.13—רעסטאַנישען און שאַראַדען. 4.25 — גראַמאָ-פאָן-פּליטען. 4.40 — פאַרלעזונג. 5.00—גראַמאָפאָן-פּליטען. 5.40 — רעפעראַט. 6.00 — לייכטע מוזיק, פערשידענע ידיעות. 6.55 — פערשידענעס. 7.15 — קאָמוניקאַט. 7.20 — קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערען. 7.30 — פעליעטאָן. 7.45 — ראַדיאָ-פּרעסע. 8.00 — קאָנצערט. 8.55 — ספּאָרט-ידיעות, ראַדיאָ-פּרעסע. 9.05 — קאָנצערט. 10.00 — אוידיציע. 10.15 — לייכטע מוזיק. 10.55 — מעטעאָראָלאָגישער און פּאָליציי-קאָמוניקאַט.

אויסלאַנד

7.30 — קעניגסוואוסטערהאוזען — אָפּערע. 8.00 — פּראַג — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.00—בער-לין — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.50 — שטאָקהאָלם — סימפאָנישער קאָנצערט. 9.00—לאַנגענבערג — סימ-פאָנישער קאָנצערט. 10.20 — דאַווענטרי — סימפאָ-נישער קאָנצערט.

Dr. med. **H. LUBICZ**
ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

Dr. med **REICHER**
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 20193
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג
קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע פערשטערונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוועגד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע
קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוועגד,
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער ווארטע-זאַל.
פאַר אומבעמיטעלטע לעטשוגעס-פּרייזען.

Dr. med. **Haltrecht**
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5—9 אָוועגד. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשנישע - פּרייזען.

DR. MED. **J. LUBICZ**
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווע 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איינגענע פּראַצאָווניע פון וועטליבע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען חיי: תּקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרטעלען א. אז. וו.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

מוזיקאַלישע נאָטיצן
וויטאָריאַ ווייַנבערג-קאָנצערט

ווען די העכסטע קונסט — די מוזיק איז די גרעסטע בעדערפעניש אין אונזער דענקען און פיהלען, אין זיינע ענטצוויקלונג — דאָס געזאַנג אַ ערלעזונג פון אַלעם וואָס בעדריקט דעם מענשענס געמיט.

אין אַלע אופנים פון זיין צושטאַנד, הן אין פריידען הן אין ליידען, זינגט זיך דער מענש, צי ער קאָן צי נישט — עס זינגט זיך, און ווער עס קאָן טאַקע זינגען, דער געפינט אין אַלעם אַ טרייסט פאַר זיך, און פאַר די, פאַר וועמען ער זינגט.

קענענדיג זינגען קאָן מען אויסזינגען אַלע סקאַלען און גאַמען פון זיין אינער-טיפסטער עמ-פינדונג, און ווען די עמפינדונג איז אמת גרויס, שטעלט זי איהם העכער פון אַלע אַנדערע נישט זינגענדיגע מיטמענשען.

מיר יודען קענען זינגען, — אַזוי מיינען מיר, — אַז מיר מיינען ריכטיג, רעדען דערפאַר פאַקטען. מיר ליפערן קינסטלער פאַר דער גאַנצער וועלט. וויטאָריאַ ווייַנבערג איז נישט דער איינצי-גער פענאָמען-קינסטלער וואָס מיר האָבען דער וועלט ביז איצט געגעבען, בלי ספק איז אָבער וו. ווייַנבערג דער איינציגער וואָקאַליזינגער, וואָס דאָס היילינע ווינקעל — אונזער ארץ-ישראל האָט אונז בעשערט.

מיר הערען גענוג זינגער מיט גוטע פיליכט בעסערע און גרעסערע שטימען, ווי ווייַנבערגס, אָבער אַזוי זינגען ווי ער זינגט קאָן נאָר ער אַליין.

ווייַנבערג זינגט רבונו של עולם און מען ווערט פערציטערט, נישט נאָר זיין אינער — פיין מאָדולירענדע שטימע קומט אין בעוועגונג, נור זיין גאַנצע יודישע נשמה, זיין יודיש האַרץ, אין וועלכער די ציטערדיגע נשמה זיצט.

זיין קינסטלערישער הויך ביים אויסזינגען דעם „דו-דו-דו“ קומט אין בעוועגונג, און מאַכט אויף בעוועגען אונזערע נשמות, אויף אונזערע הערצער, און דערפון נעמט זיך ביי אונז דער הייליגער ציטער. ווען מיר הערען אַלע זיינע אַר-יען און לידער, בעזונדערס אָבער דער ספּעציפיש יודישער פון ארץ-ישראל שטאַמענדע לידער.

די אַלע יודישע לידער, וואָס ער טראָגט פאַר קאָן מען זיך ריהרענדיגער און בעסער נישט פאַרשטעלען. מען קאָן זיך נאָר אויסדריקען הערצי-דיג ווייַנבערגען, אַז איבער אונז שוועבט אַ זיני-גענדער גייסט, געלענקט פון אַ טיפע פערבאָרגענע יודישע נשמה.

האָט מען שוין אַמאָל געזעהן אַ זינגער מיט טרעהרען אין די אויגען אַזוי ווי ביי ווייַנבערג'ן, ווען ער זינגט אַרויס פון זיין טיפער נשמה דעם הערבסט-פּאָעמאַט פון ע. בלאָך? (אויך אַ אונזעריגער).

און ווען דער זינגער וויינט מיט טרעהרען ממש ווערענד זיין זינגען, קאָן דען דער צוהערער גלייכגילטיג זיין?

דאָס איז אַ אונזעריגער ארץ-ישראל'דיגער הר-יין ווייַנבערג בלע"ז, און זיינע רעפּראָדוקציעס זענען אונזער יין שמור און אונזער שמן זית.

D—ski

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער פראנדיג און שמערצליך. ספעציעל גוטענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הויכע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינך בעוויזענט זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, לייסונגען מיט הייל-גארטעמען און ספא-רטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 - ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנמש, פראפ. ד״ר י. מאריש-קער, פראפ. ד״ר בר. קיסלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר האבענדיג מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט האט נישט געשוינט קיין מיה, כדי מיך צו בעפרייען פון א זיכערער געפאהר און מיך איבערגעבן צו א געזונדען צושטאנד. הײנט ביים טראגען זיין באנדאזש שטעל איך פעסט, אז כ׳בין פולשטענדיג געזונד.

(—) ארוויל דרעשלער

לאדז, חמכארגיא 4, 2-טער שטאק.

שול-ביכער, ספרים, טלית׳ים,

שרייב-מאטעריאל. מחזורים, סליחות 25 פראצ. ביליגער!

וסכאדניא 34 (פראנט-געשעפט)

ווי אויך איינגאנג דורכ׳ן טויער.

גו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהר-ביכער, ספעציעלע אויסוואהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בערימטע חלר נער רב פנינים מחזורים, אויך סיט פוילישע איבערזעצונג שים, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים טלתים, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאטעריאל אזוי אז דאס שול-יונגעל קאן זיך אלעס איינקויפען אויף איין ארט און צו רעעלע פרייזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות

בערענקט דעם אדרעס:

וסכאדניא 34 פראנט-געשעפט אדער דורכן טויער

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערציינט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, גייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א.ווייצמאן

שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאבאראטאריק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

די קונסט-פאטאגראפישע אנשטאלט

„פאלאניא" 11 יערזשעגא 11

מאכט בעקאנט, אז עס איז ערעפענט געווארען אנ׳אפטיילונג פון פאטא-אמעריקאנישע בילדער אלא פאטאמאטאן, וואס גיט 8 שעהנע בילדער אין פערלויף פון א קורצער צייט פאר 1.25 זעהר דויערהאפט, ווי אויך פאסטקארטען-אויפנאהמעס צו זעהר נידריגע פרייזען. איך נעהם אויך אן אמאטארסקע ארבייט אויסצופערטיגען זעהר ביליג.

בעמערקונג: איך האב זעהר פיל נייע ארטיסטישע קאסטיומען, וואס זיי ווערען צוגעגעבען צו די אויפנאהמען, אהן צוצאהלונג. עס ווערט אויך פערגרעסערט אלע ארט פארטרעטען.

מיט אכטונג

„POLONJA"

לאדז, יערזשעגא 11

צופאהר טראמוואי נומער 3. אינה.: דיפל. פאטאגראפ. גוטערמאן

ראהמען | ראהמען

אלע קויפען

נור ביי דער בעקאנטער פירמע

י. צווייליך

נארוטאוויטשא 11

טעל. 135-53.

פארוואס?

ווייל ביי מיר קענט איהר בעקומען אלע גרויסען ראהמען צו בילדער, ווי אויך ראהמען צו גארדינען צו שפאט-ביליגע פרייזען.

—געדענקט די אדרעס!—

ראהמען | ראהמען

שייטלען

מיט פאריזער שריגדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעפיהרט אויף אנדולאציע

ביי הערש,

סקווערנאווא 15.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

אויפנאהמעס צו מאטריקולען און פעסער

נור 1 זל. 6 שטיק

רעטושירט, ברוינע פארב, ווי אויך פאסט-קארטען-אויפנאהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם אן צו קאפירען פון אמאטארען.

מיט אכטונג **L. LAKS**

זשעראמסקיעגא 84

צופאהר מיט טראמוואיען 8, 5, 6, 16 און 9.

ל׳עטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 33-116

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען. ד״ר גאלדשטיין-פאלאק, ד״ר יוסטמאן. ד״ר מ. קאנטאר. ד״ר ציעגע, ד״ר ראַ-קאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשא-נער, ד״ר וויינבערג, ד״ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 07-149.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8-11 פריה און פון 4-8 אווענד

זונטאג פון 9-1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

TRAUGUTTA 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11-1 און פון 7-8 אווענד.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 33-108

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 10-1 מיטאג און פון 4-7 אווענד

Dr. J. HERSZFINKIEL

זשעלאזנא 8a

טעל. 87-111

צוריקגעקעהרט.

6903

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

JAŚNIEJ SŁOŃCA

עכט נור אין אריגינעלע שאכטעל

בעמערקונג! זאפראווע אויף דער וואג ארבייטען מיר נישט.

ווארפט זאלכע אב אלס פאלשע סחורה

פישעס

פאר גראבישע אנשטאלטען רעסטאראנען און טראטוארען שטעגענד

...

„גצלנקס"

ציעגעלניאנא 104

טעל.: 24-241

א מעכאנישע וועבעריי

נעמט אן אויף לוין

אויף ענגלישע שטיהלען פון 36—64 cm.

טעלעפאן 98-152

6236

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134

נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואטע פאסטענס

עס ווערט פון זאפארט געזוכט א הויזען וועסט-נייהער צו בעשטעלט. S. Kwaśniewski
6237 Śródmiejska 52

א רעפעזירקע צו סוויטערס ווערט געזוכט. זאוואדזקא 19, רעכטס, פארטער, 2-טער איינגאנג.

קוואליפיצירטע העררן-שניידער-ארבייטער קענען זיך מעלדן נארוטאוויטשא 5, גיעדזשוויעדזש

האנד-שטיקערינס צו סוויטערס ווערען פון זאפארט געברויכט ביי קרישטאל, קאלענבאך 23.

ס׳ווערט געזוכט ראשעל-נייהערינס (נייהערס) ביי מ. מאשקאוויטש, קאנסטאנטינער 56 פון 3–4.

נויטיג א קוואליפיצירטע מאשינערין צו סווי-טערס. Pomorska 8, parter

פערשידענעס

איך האב פערלוירען אין דער קאנצעלאריע אויפ׳ן בית עולם 4 ענצעקנע שליסלען. געגעו בעלוינונג אבצוגעבען אין אדמיניסטער. 6238

ס׳איז פערלוירען געווארען 2 וועקסלען צו 500 זל. אויסשטעלער גאלאמב, נאוואמיעסקא 8, צאהלבאר 25/X, 28/X. די וועקסלען ווערען ער-קלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען געגען בע-לוינונג אלעקסאנדראווסקא 28, ביי שטערן. 6939

קויף און פערקויף

צו פערקויפען א פערד מיט 25 פלאטען און שפענער. צו ערקונדיגען זיך ביי קאפלאוויטש, אלעקסאנדער. 6241

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט - . . פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען	
אין טעקסט—40 . . . . . 60—		4
זאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18—		8

אויסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס המשכדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויך דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא-1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman